

Lammas & vuohi

3/2016

Tuotosseurantaan kuuluu
jo yli 20 000 uuhia

Suomen Lammasyhdistyksen jäsenjulkaisu. www.proagria.fi/suomenlammasyhdistys

Akupunktiosta
helpotusta
lampaan kipuun

Nettihuujarit
kiosana
suoramyyntitiloilla

Lampaan
oikeudet
paimennettavana

PRO
Agria

Vuosikymmenten kokemuksella

Olemme jo 65 vuoden ajan ottaneet vastaan suomalaista villaa ja valmistaneet siitä laadukasta **huovutusvillaa**, **hahtuvaa**, **hahtuvalankaa** sekä **karsta-** ja **kampalankaa**.

Villat meille – langat teille

Tuo villat meille omaeräkehruuseen (väh.20kg), saat omat tuotteet meiltä sovitulla tavalla.

Tutustu tuotteisiin myös verkkokaupassamme!

www.pirtinkehraamo.fi/verkkokauppa

Ostamme villaa, olethan yhteydessä etukäteen villan vastaanottoon:

Päivi Häkkinen puh. 050 543 6533

**Pirtin
Kehräämö**

KEHRÄÄMÖ ja Tehtaanmyymälä

Kehräämöntie 2, 51520 Hirola

Puh. 010-617 3030

www.pirtinkehraamo.fi

**Suomalaisesta
villasta
valmistetut
tuotteet.**

Kuva: Evgenya Berdyayeva

Lampurin palkkapäivä koitti – vai koittiko?

Vuosi 2015 jää Suomen lammastalouden historiaan synkeänä tilastopoikkeamana. Lammastilojen kannattavuus suorastaan romahti EU:n ohjelmakauden vaihdoksen seurauksena tapahtuneen maataloustukien maksatusviiveen vuoksi. Vain harvan lammastilan tulos oli viime vuonna plusmerkkinen.

Tappiota tehtiin erityisen raskaasti Etelä-Suomessa, jossa kansallisesta uuhituesta siirryttiin tyystin EU:n rahoittamaan uuhipalkkioon. Rahoja saatiin odotella parisen vuotta, eikä vuonna 2015 AB-alueen uuhille maksettu senttiäkään.

Linjaus oli harkittu. Tukimaksatukset haluttiin aloittaa ymmärrettävästi euromääräisesti merkittävimmistä tuista. Lammasektori joutui kuitenkin todelliseen häviäjän rooliin, kun uuhi- ja teuraskaritsan laatu-palkkion lisäksi myös luomukotieläintilojen korotukset, eläinten hyvinvointikorvaus ja ympäristökorvauksen kotieläintilojen korotusosa siirrettiin monien vaiheiden jälkeen maksettavaksi kesäkuussa 2016.

Päätoimittajan harras toive on, että kun tämä lehti kolahtaa lukijoiden postilaatikoihin, ovat viimeisetkin vuoden 2015 tuet kilahtaneet lampureiden tileille. Lampurikin on palkkapäivänsä ansainnut!

Sisällysluettelo

VAKIOPALSTAT

- 4 Pääkirjoitus
- 5 Edunvalvonta
- 6 Tuoretta satoa
- 9 Aidan toiselta puolen
- 42 Lehdistökatsaus
- 43 Lammashaasta lautaselle

VUOHIPALSTA

- 38 Vuohitalous kasvaa Suomessa
- 40 Kilien kasvussa suurta vaihtelua

ARTIKKELIT

- 10 EU:lla uusi lammashanke iSAGE
- 13 Suoramyyntitiloille huijausviestejä
- 14 Lampaiden akupunktio
- 29 Kirja kuin karkki
- 30 Lammaspaimennettavana
- 34 Oxford downien jalostuspäivä

Kuva: Seija Paananen

Kuva: Jari Sirola

Ota talteen
tuotosseuranta-
tiedot
s. 17-28

40

Kutunmaidon tuotanto
kiinnostaa monia

34

Oxford downin
rotupäivässä vie-
raili kasvattajia
Britanniasta.

Tilaushinta: 79 €/vuosikerta 2016
(5 numeroa), sis. SLY:n jäsenyyden
Kannattajajäsenyys: 300 €/vuosi

Lehden tilaukset ja jäsenasiat:
raili.lindblad@proagria.fi

Paino: T-Print Ky, Hyvinkää
ISSN 0785-7276

Päätoimittaja:
Pia Parikka
Puh. 044 973 7000
pia.parikka@lammasyhdistys.fi

Toimitussihteeri:
Terhi Torikka
Puh. 040 752 6363
terhi.torikka@gmail.com

Toimituksen osoite:
Terhi Torikka, Kuutostie 470
59130 Koitsanlahti

Toimituskunta:
Petri Leinonen
Jarmo Latvanen
Kaarin Knuuttila
Christer Ollqvist
Helinä Leppänen
Timo Heikkilä
Anne Jurva

Ilmoitusmyynti:
Eila Pennanen
puh. 044 236 9902
ilmoitukset@lammasyhdistys.fi

Kansikuva:
Kirsti Hassinen
Pikkukuvat:
Sanna Vähä-Pietilä-Kurppa
Jake Kukowski

Seuraava lehti 7.10.2016
Aineistot 6.9.2016 mennessä.

Saramon siitospässit hoitavat
kansallismaisemaa Kolilla.

Tarmo on keskitettävä asioihin, joihin voi itse vaikuttaa

Valtakunnallisen lammastalouden tavoitteena on nostaa kotimaisen karitsanlihan kulutus yhteen kiloon henkeä kohden ja lammastalouden keskimääräinen kannattavuuskerroin ykköseen. Kotimaisen karitsanlihan kulutuksen eteen pitää ponnistella monin eri keinoin. Jo nyt karitsanlihan kulutuksesta puolet on kotimaista. Kannattavuuskerroin ykkösen saavuttamisessa riittää ehkä vielä enemmän haasteita. Kannattavuus on elinehto alan jatkuvuudelle ja kehitymiselle.

Taloudellinen tulos syntyy tuotannosta ja kannattavan yrityksen eteen pitää tehdä paljon töitä. Hyvä taloudellinen tulos voi toteutua vain johtamalla tuotantoa oikein sekä muuttamalla johtamista tarvittaessa. Vain itseään ja toisia ihmisiä voi johtaa – johtaminen on ihmisten ja asioiden oikeanlaista yhdistämistä. Johtaminen on joka päiväistä työtä – töiden suunnittelua, päätösten tekoa ja toteutusta. Yrityksen suuntaviivat tulevaisuudelle, ja nykyiset tulokset, on oltava kirkkaana mielessä. Toimintasuunnitelma sekä seurattavat mittarit varmistavat, että oikea suunta säilyy.

Hyvään kannattavuuteen voi päästä tuloja maksimoimalla ja kasvattamalla sekä menoja minimoimalla ja karsimalla. Yrityksen toimintaympäristö on tunnettava hyvin, jotta voi sopeuttaa yrityksen toiminnan vallitsevaan tilanteeseen. Menestyäkseen on keskitettävä voimavarat asioihin, joihin voi itse yrittäjänä vaikuttaa. Näitä ovat muun muassa nurmen satotasojen nosto, karitsoiden määrä ja kasvu, eläinaineksen, villan laatu, tuotteistaminen, markkinointi, laajentaminen, yhteistyökumppaneiden hankinta ja tuotanto- tai työpanosten oikea kohdentaminen. Myös omien työ- ja toimintatapojen jatkuva arviointi ja parantaminen, sekä oman hyvinvoinnin ja osaamisen kehittäminen ovat asioita, joille on paljon tehtävissä.

Harva pärjää yksin. Osaava yrittäjä kokoaa tuekseen yrittämisen haasteisiin eri alojen asiantuntijoita sparraamaan, motivoimaan ja pohtimaan tulevaisuuden suuntia. ProAgrian tehtävänä on parantaa asiakkaiden kilpailukykyä ja kannattavuutta sekä edistää maaseudun kestävä kehitystä ja hyvinvointia. ProAgrian lammasyritysten palvelutarjonta on uudistumassa. Olemme keränneet alkuvuoden aikana palautetta nykyisestä toiminnastamme ja siitä, millaisia palveluita lammasyrittäjät tarvitsevat tulevaisuudessa. Touko-kesäkuun vaihteessa toteutimme laajan asiakaskyselyn ja SLY:n hallitus on osallistunut kehitystyöhön antamalla palautetta ja toimimalla asiakasraatina. Lammasyritykset ovat rakenteeltaan hyvin monimuotoisia, mikä edellyttää monipuolisia ja räätälöityjä palveluita. Käytämme palautetta apuna koko lammasyrityksen

kattavan palvelukokonaisuuden ja osaamisemme kehittämisessä. Otamme enemmän vastuuta yrityksen kokonaisvaltaisesta menestymisestä kokoamalla yrittäjän ympärille tuotanto-, talous-, yritys-, ja nurmiasiantuntijoista muodostuvan osaajatiimin. Jatkossa on painotettava enemmän johtamisen tukea, tulosten analysointia ja vertailutietoja sekä sparrausta valinnoissa kohti bisnes- ja yrittäjälämpuutta. Nurmentuotannon kehittäminen, talouden budjetointi ja seuranta sekä tuotteistaminen ja markkinointi korostuvat. Näillä eväillä tähyämme yhdessä kohti kannattavuuskerroin ykköstä.

Myös tuotosseurannan on kehityttävä niin, että se vastaa tulevaisuuden haasteisiin ja erilaisten asiakkaiden tarpeisiin. Tuotosseuranta on tärkeä tuotannon johtamisen työkalu ja ehdoton edellytys lammassaineksen kehitymiselle, oli eläimen käyttötarkoitus mikä tahansa. Tänä vuonna tarjoamme tuotosseurannan asiakkaille nettivalmennuksia raporttien hyödyntämisestä sekä WebLammass-ohjelman käytöstä. Lisäksi tarjoamme uutiskirjeitä ajankohtaisista asioista. Valtakunnallista kehitystyötä lammasyritysten eteen tekevät *Milla Alanco* ja *Kaie Ahlskog* sekä Keskusten Liitosta allekirjoittanut ja viestintäjohtaja *Suvi Anttila*.

Haastan teidät yrittäjät mukaan kehitystalkoisiin – onnistutaan yhdessä

Henna Mero
Palveluryhmäpäällikkö
ProAgria Keskusten Liitto

P.S. Kuvassa minä ja tuolloin 4-vuotias tyttäreni nautimme lampaiden läheisyydestä Kallaveden Paimensaareissa viime kesänä.

”Omien työ- ja toimintatapojen jatkuva arviointi ja parantaminen sekä oman hyvinvoinnin ja osaamisen kehittäminen ovat asioita, joille on paljon tehtävissä.”

Kysymyksiä edunvalvojalle

MTK:n lammassaaston puheenjohtaja *Tapio Rintala* valittiin kesäkuun alussa MTK-Varsinais-Suomen puheenjohtajaksi. Miten edunvalvoja tiivistää mietteitään kesän korvalla? Lammas & vuohi kysyi Rintalta kolme kysymystä.

1. Mitä jäi edunvalvonnan näkökulmasta käteen keväästä 2016?

”Päällimmäisenä mieleen jäi se, että tuet olivat pahasti myöhässä, ja asia kosketti varsinkin lammassalaa rajusti. Tilanne oli kestävätkin.

Lisäksi pohdituttua se, miksei tuottaja näe Vipu-palvelussa tietoja samassa laajuudessa kuin maataloussihteerit. Emme itse näe, mitkä eläimet on hyväksytty tai hylätty. Olisi oikein, että jokainen näkisi mitä oman tilan osalta on järjestelmään kirjattu.

Hyvä puoli keväässä olivat ministeri Tiilikaisen ja kansliapäällikkö Husu-Kallion järjestämät kuulemistilaisuudet täydentävien ehtojen valvonnasta. Ihmiset pääsivät kertomaan mielipiteitään ja tuntuu, että niitä kuunneltiin. Syksyksi on sovittu tapaaminen Eviraan liittyen lampaiden nimerointiin ja punaisten korvausmerkkien käyttöön. Pieniä hyviä muutoksia on jo nähtävissä: esimerkiksi toisen merkin puuttuminen ei enää ole yhtä vakava rike kuin ennen. Byrokratian purkutalkoot herättää toiveita ainakin toistaiseksi.”

2. Mitkä asiat mielessä syksyä kohti mentäessä?

”Syksyllä pitäisi laittaa mietintään, onko ruokintapäiviin perustuva lam-

paiden laskenta järkevä, vai pitäisikö sen tilalle kuitenkin kehittää jokin muu tapa. Nykyisellään se tuntuu sanktio-automaatilta, virheitä on helposti jokaisella vähänkään isommalla tilalla.

Mavilta pitäisi saada pitävä aika-tila tukien maksatuksesta, jotta tilat osaisivat suunnitella rahatilannettaan ja kertoa aikataulusta esimerkiksi pankeille.

Karitsan eläinyksikkökertoimen laskentatapa on mietittävä. Myös markkinaedunvalvonta vaatii taas huomiota. Lihan tuottajahinta pitäisi saada lähemmäs EU:n keskihintaa, onhan kyse sentään niukkuustuotteesta.

Tarkastustoimintaa Suomessa pitäisi myös saada eurooppalaisempaan suuntaan. Tuntuu, että muualla tarkastetaan toimintaa, mutta meillä sääntöjä.”

3. Miten lampuri tuli valituksi Varsinais-Suomen pj:n pestiin ja mitä se merkitsee alalle?

”Aika yllättäin. Mutta lupasin olla käytettävissä, kun sitä kysyttiin. Onhan tämä jonkinmoinen virstanpylväs, tietääkseni olen ensimmäinen lampuri liiton puheenjohtajana. Varsinais-Suomessa puheenjohtajat ovat perinteisesti olleet viljan viljelijöitä. Siitäkin minulla kyllä on kokemusta.

Kuva: Sebastian Nurni

Siitä varmaan kannetaan huolta, mutta on minulla kokemusta myös viljan viljelystä. Sen tämä muuttaa, että on kiirempi kuin ennen. Joistakin pienemmistä luottamustoimista pitää varmaan luopua, jotta ehtii keskittyä ja työt jakautuvat useammalle. Olen ollut mukana myös MTK:n suurpe-tovaliokunnassa ja eteläisten liittojen lihavalioikunnassa.

Puheenjohtajana aion jakaa töitä, mutta en vastuuta, sen kantaa puheenjohtaja. Joustavampi johtamistapa kiinnostaa, kaavamaisuudesta pitäisi päästä eroon ja tehdä mukaan tulo nuorillekin helpommaksi. Oman navan ohi pitää osata tällaisella paikalla katsoa, mutta sanoja suuhuni ei laiteta.”

SUOMEN LAMMASYHDISTYS R.Y. HALLITUS 2016

Petri Leinonen, puheenjohtaja, Tornio, petri.leinonen@elomestari.fi

Jarmo Latvanen, Akaa, jarmo.latvanen@pp.inet.fi, Varajäsen: Katja Sikka, Rymättylä, katja.sikka@pp.inet.fi

Kaarin Knuuttila, Kouvola, knuuttila@muhniemenlahtivaja.fi, Varajäsen: Maaret Berg-Tynkkynen, Parikkala, suurtupa@gmail.com

Christer Ollqvist, Vöyri, christer.ollqvist@agrolink.fi, Varajäsen: Sirpa Tyrväinen, Kangasniemi, koivuniementila@gmail.com

Helinä Leppänen, Tohmajärvi, helina.leppanen@luukku.com, Varajäsen: Tanja Kostian, Iisalmi, kumpusenkaritsa@gmail.com

Timo Heikkilä, Pattijoki, heikkila.timo@kotinet.com, Varajäsen: Leila Niemelä, Lohtaja, leila.niemela@kotinet.com

Anne Jurva, Tervola, janne.jurva@pp1.inet.fi, Varajäsen: Jaana Keränen, Pello, keranen.jaana@hotmail.com

Yhdistys rekisteröity 27.12.1988.

SUOMALAISELÄINLÄÄKÄREILLE TUNNUSTUSTA HYVINVOINTIIN ERIKOISTUMISESTA

Kaksi suomalaista eläinlääkäriä on saanut eurooppalaisen eläinlääkärien erikoistumistutkintonomimikkeen 'European Veterinary Specialist in Welfare Science, Ethics and Law'. Pätevyyden eläinten hyvinvoinnin, etiikan ja lain erikoiseläinlääkäriksi saivat eläinlääketieteen tohtorit *Ann-Helena Hokkanen* ja *Camilla Munsterhjelm*.

Hokkanen on kirjoittanut myös *Lammas & vuohi* -lehteen useita artikkeleita. Kotona Hokkasella on länsisuomenkarjartuinen lypsykarja.

Saman pätevyyden on saanut aiemmin myös dosentti *Laura Hänninen*. Lisäksi suomalainen professori *Anna Valros* nimitettiin koulutusohjelmaan erikoisasiantuntijaksi.

Uusi ohjelma tarjoaa erikoistumismahdollisuuden usealle muullekin eläinsuojelualalla ja hyvinvointitutkimuksessa toimivalle eläinlääkärille aluehallintovirastoissa, teurastamoilla, ministeriössä ja Eivass, kertoo Hokkanen Helsingin yliopiston verkkosivuilla julkaistussa uutisessa.

Ann-Helena Hokkanen

OTTO MAKKONEN EHDOLLA MAASEUDUN TULEVAISUUDEKSI

Maaseudun Tulevaisuus -palkintoa tavoittelevien 10 semifinaalin joukosta yksi on lampuri ja MTK:n valtuuskunnan jäsen *Otto Makkonen* Savonlinnasta Vaahermäen tilalta.

Makkonen on erikoistunut maisemanhoitoon ja lääketeollisuuden tarvitsemaa veriseerumia tuottavien lampaiden kasvatukseen.

Semifinalisteista myös *Jyri-Pekka Lemettisellä* on lampaita maatilamatkailu- ja suoramyyntitilallaan Keiteleellä.

Kuva: Jaana Makkonen

Lukijat pääsevät äänestämään omaa suosikkiaan elokuussa. Lopullisen valinnan kolmen eniten ääniä saaneen ehdokkaan välillä tekee raati, johon kuuluvat maa- ja metsätalousministeriön kansliapäällikkö *Jaana Husu-Kallio*, MTK:n puheenjohtaja *Juha Marttila* sekä Maaseudun Tulevaisuuden päätoimittaja *Jouni Kemppainen*.

Palkinnon saaja julkistetaan MT:n 100-vuotisjuhlassa 26.10.

AB-ALUEEN JA SAARISTON UUHI-JA KUTTUTUET RATKESIVAT

Valtioneuvosto tarkensi AB-alueen uuhien yksikkötukimääriä. AB-alueella uuhille maksetaan tukea 59 euroa, Ahvenanmaalla 89,40 euroa ja ulkosaaristossa 128,50 euroa uuhta kohden.

Kuttujen osalta odotus oli 150 euroa, mutta summa lopulta 325 euroa kuttua kohden.

Lampaiden ja vuohien osalta maksatus kahdessa erässä olisi maa- ja metsätalousministeriön mukaan hankalaa johtuen karitointi- ja maidontuotantovelvoitteista, joiden vuoksi palkkiokelpoisten eläinten määrää on vaikea todeta kesken vuoden.

Teuraskaritojen ja -kilien laatupalkkio las-ki noin 40 eurosta 36,50 euroon teurasta kohden, koska palkkiokelpoisten eläinten määrä kasvoi selvästi.

KANTAKIRJAUSOHJESÄÄNTÖ UUDISTUU

Lampaanjalostusta luotaavaa kantakirjausohjesääntöä päivitetään parhaillaan. Samalla Suomeen tuodut uudet lammasrodut – dorper, itäfriisiläinen maitolammas ja suffolk – saavat omat rotokuvauksensa ohjesääntöön.

Uudistuksen yhteydessä päivitetään myös muiden lammastuotujen rotokuvauksia. Esimerkiksi painoluokkia tarkennetaan ja laatuluokitusta selkiytetään. Kantakirjattavien suomenlampaiden sekä kainuunharmasten villa luokitellaan uudistuksen myötä villa- tai turkistyyppiseksi.

Myös kantakirjausnumerointi uudistetaan samassa yhteydessä. WebLampaaseen luodaan lisäksi kantakirjausarvostelun tallennustoiminto.

TAPIO RINTALA MTK-VARSINAIS-SUOMEN JOHTOON

Suomen lammasyhdistyksen entinen puheenjohtaja ja MTK:n lammasjaoston puheenjohtaja *Tapio Rintala*, 57, on valittu MTK-Varsinais-Suomen puheenjohtajaksi. Varapuheenjohtajaksi valittiin maanviljelijä *Ari-Pekka Kirjonen*.

Uudet puheenjohtajat valittiin, koska *Tapani Heikkilä* on erosi MTK-Varsinais-Suomen johtokunnan jäsenyydestä ja puheenjohtajan tehtävästä sekä MTK:n taloustyöryhmän jäsenyydestä ja MTK:n säätiön hallituksen jäsenyydestä. Heikkilän eroa edelsi hänen talousrikostuomionsa tulo julki.

TEURASTAMOYRITTÄJÄT EHDOTTI VIENO-ARVIOINTIA OIVAN PARIKSI

Suomen teurastamoyrittäjät on vienyt maa- ja metsätalousministeriön kansliapäällikkö *Jaana Husu-Kalliolle* esityksen Vieno-arvioinnista. Sen tavoitteena on parantaa elintarvikealan toimijoiden ja viranomaisten yhteistyötä. Yhdistys muistuttaa, että lain mukaan viranomaisen velvollisuus on neuvoa, auttaa ja opastaa. Vienon avulla saavutettaisiin yhdistyksen mukaan hyvä toimintatapa viranomaisvalvonnassa. Oiva-raportti mittaa alan toimijoiden onnistumista elintarvikelainsäädännön noudattamisessa.

Vieno soveltuisi kaikkeen valvontaan: elintarvikevalvonnan lisäksi myös esimerkiksi tila- ja tukivalvontoihin. Haemme tällä inhimillisyyttä ja maalaisjärkeä, Suomen Teurastamoyrittäjien sihteeri *Kaarin Knuuttila* sanoo Maaseudun Tulevaisuudelle.

Vienolla toimija voisi arvioida viranomaisen toimintaa. V viittaa väheksyvään ja vaikeaan suhtautumiseen, I ilkeilyyn. E on epäilevä ja epävarma, N neutraali ja neuvova. Paras arvosana on O, joka opastaa, ohjaa ja opettaa.

Samalla teurastamoyrittäjät on luonut toimintaohjeita viranomaisille yhteistyön sujuvoittamiseksi. Niissä toivotaan muun muassa selkeää esittäytymistä käyntikortin kera, sekä selvitystä paikalla olon syystä. Valvojan tulisi myös hallita valvomansa prosessi niin, että hänen arviointikykynsä voi luottaa.

Valvojan toivotaan myös ilmaisevan paikan päällä selkeästi havaintonsa, ja keskustelevan havaitsemistaan puutteista tai korjausvaateista. Toiveena on myös, että valvoja kertoisi, miten vakavia puutteet tai virheet ovat, ja millä aikataululla asiat tulee korjata. Käynnin yhteydessä viranomaisen tulisi jättää toimijalle kirjallinen ai-neisto käynnistä, Knuuttila listaa.

Vuoden 2016 indeksilaskenta-aikataulu:

Uudet BLUP-indeksit lasketaan aina parittomien viikkojen perjantaina. Saman viikon keskiviikkoon mennessä Web-Lampaaseen tallennetut tuotosseurantatiedot ehtivät mukaan indeksilaskentaan.

LAMMASNEUVOJEN KÄDET JA LAITTEET KALIBROITIIN

ProAgrian lammassiantuntijat ovat jälleen valmistautuneet pian alkavaan karitsojen mittaussesonkiin. Yhteensä kahdeksan jalostusarvostelijaa kokoontui kahdeksi päiväksi Etelä- ja Keski-Pohjanmaalle vuotuisen skaalantarkistustilaisuuteen. Tilaisuudessa arvosteltiin texeleitä ja suomenlampaita.

Lampaita saa jalostusarvostella ainoastaan asiaan perehtynyt henkilö, joka osallistuu alan koulutuksiin ja skaalantarkistukseen vuosittain. Toimintaa valvoo jalostusvaliokunnan riippumaton edustaja. Jalostusarvostelu sisältää eläväEUOP-arvostelun, selkälihakseen ja -rasvan paksuusmittauksen ultraäänilaitteella sekä rakennearvostelun.

Lammassiantuntijat harjoittelivat myös kantakirjausarvostelua. Kantakirjaustoimintaa on tarkoitus aktivoida kantakirjausohjesääntöuudistuksen myötä. Kantakirjaus on tarkoitettu laadukkaille aikuisille uuhille ja päseille.

Kuva: Pia Parikka

Veli Aholan texel-pässiä lukuisista eri sukulinjoista nauttivat kalibrointipäivillä saamastaan huomiosta.

Jalostuslampaiden ja vuohien suositushinnat

Suomalaiset alkuperäisrodut

4–12 kk ikäiset uuhikaritsat, alkaen 260 €

4–12 kk ikäiset pässikaritsat, alkaen 380 €

Vähintään 1-vuotiaat uuhet, minimihinta 330 €

Vähintään 1-vuotiaat pässit, minimihinta 450 €

Tuontirodut

4–12 kk ikäiset uuhikaritsat, alkaen 310 €

4–12 kk ikäiset pässikaritsat, alkaen 500 €

Vähintään 1-vuotiaat uuhet, minimihinta 380 €

Vähintään 1-vuotiaat pässit, minimihinta 550 €

Hinnasto on tarkoitettu tuotosseurantatilojen lampaille, joille on tehty tuotosseurannan viralliset punnitukset, UÄ-mittaukset ja eläväEUOP-arvostelu. Lisäksi eläin on rakennearvosteltu. Hinta sisältää lammassuonon allekirjoituksellaan vahvistaman Sukutodistuksen. Välityspalkkio 10 %.

Lisähintasuositus 1.10. alkaen on 12 €/kk.

Jalostusvuohet

2–3 kk ikäiset kuttukilit, alkaen 90 €

4–8 kk ikäiset kuttukilit, alkaen 150 €

Astutetut kuttukilit, alkaen 200 €

Alle 5 kk ikäiset pukkikilit 120 €

Yli 5 kk ikäiset pukkikilit 170 €

Lypsykutut, tuotoksesta riippuen, alkaen 250 €

Vanhemmat pukat, alkaen 300 €

Tinkimaidon hinta (kotoa myytyinä), alkaen 1,5 €/l.

Astutusmaksut

Suositus astutusmaksuksi 10 €/uuhai tai kuttu ja lisäksi hoitomaksu 1 €/päivä uuhesta tai kutusta, joka jätetään vieraalle tilalle astutettavaksi.

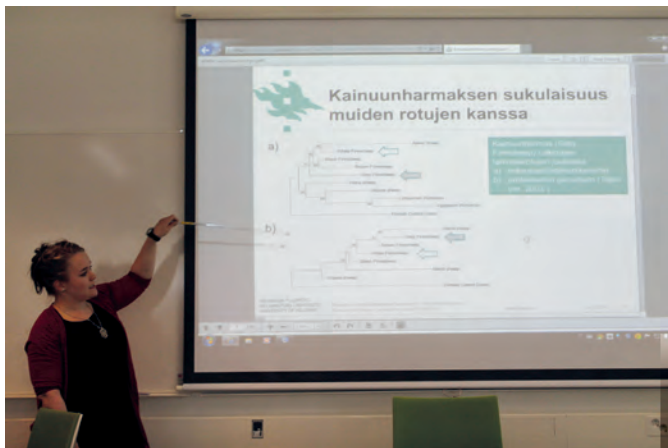
KAINUUNHARMAKSEN JALOSTUSOPAS ILMESTYNYT

Kainuunharmakset ovat saaneet oman jalostusoppaansa. Jalostajille, kasvattajille ja neuvojille suunnattu opas on toteutettu opinnäytetyönä Savonia ammattikorkeakoulusta. Oppaan on kirjoittanut amk-agrologi *Anna Silen*.

Idea suomenlampaan jalostusoppaan muotoon kirjoitetun teoksen laatimisesta syntyi Kainuunharmaspäivillä Tampereella vuonna 2014. Tavoitteena on ylläpitää kainuunharmakseen geneettistä monimuotoisuutta ja hillitä sukusiitosta. Opas on ladattavissa Suomen Lammasyhdistyksen verkkosivuilta: lammasyhdistys.fi > jalostus > rodut > kainuunharma

Jalostusoppaan lisäksi Helsingin yliopistosta on valmistumassa pro gradu -tutkielma kainuunharmakseen perinnöllisestä monimuotoisuudesta. Agrologi (AMK) *Hannele Rissanen* on perehtynyt sukupuuaaineistoon pohjautuvassa tutkimuksessaan rodun keskimääräiseen sukusiitosasteeseen, teholliseen populaatiokokoon, sukulaistumiseen sekä merkittävimpien kantavanhempien vaikutukseen rodun geenipoolin kehityksessä. Tarkempi artikkeli tutkimuksen tuloksista julkaistaan Lammas & vuohi -lehdessä työn valmistuttua.

Kuva: Pia Parikka

Hannele Rissanen esitteli kainuunharmakseen geneettistä monimuotoisuutta käsittelevää maisterintutkielmaansa Helsingin Yliopiston pro gradu -seminaarissa toukokuussa.

FÖRENINGEN ÅLANDSFÅRET jatkaa ahvenanmaanlampaan ainoana jalostusjärjestönä

Ahvenanmaanlampaan alkuperäinen jalostusjärjestö Föreningen Ålandsfåret säilyy maamme ainoana jalostusjärjestönä ahvenanmaanlammaskasvattajien rodun jalostusjärjestönä, mutta kannan katsottiin olevan niin pieni, että rodulle riittää yksi jalostusjärjestö.

Föreningen Ålandsfåret ja ProAgria ovat laatineet yhteistyösopimuksen ahvenanmaanlampaan jalostusmahdollisuuksien varmistamiseksi koko maassa. Manner-Suomessa asuvat ahvenanmaanlammaskasvattajat voivat käyttää ProAgrian palveluita ahvenanmaanlampaan jalostuksessa aiempaan tapaan. ProAgrian lammaskasvattajat tekevät esimerkiksi ahvenanmaanlampaiden jalostusarvosteluja ja tilakohtaista neuvontaa. Virallinen allekirjoitusoikeus on kuitenkin ainoastaan Föreningen Ålandsfåretillä.

LAMMASKOULUTUSTA MUURUVEDELLÄ

Jälleen on mahdollisuus kouluttautua lampuriksi. Savon ammatti- ja aikuisopistossa Muuruvedellä on tarjolla Lampuriksi maatalousalan perustutkinnon kautta -koulutusohjelma alalle mieliville tai ammattiosaamistaan syventäville yrittäjille. Kohderyhmänä ovat aikuiset opiskelijat.

Koulutus toteutetaan monimuoto-opiskeluna syyskuun 2016 ja joulukuun 2017 välisenä aikana. Lähiopiskelua on kerran kuukaudessa neljän-viiden päivän jaksoissa. Lisäksi hyödynnetään verkkomateriaaleja.

Koulutus painottuu maatalan yritystoiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen lammastalouden näkökulmasta ja on osa maatalousalan perustutkintoa. Koko tutkinnon suorittaminen on mahdollista henkilökohtaisen näyttösuunnitelman mukaan.

Varsinainen haku koulutusohjelmaan on päättynyt, mutta peruutuspaikkoja voi tiedustella *Jari Nousiaiselta* p. 044 785 3847 tai *Ari Puustiselta* p.044 785 4130.

LAMMASKNOPPEJAMAAILMALTALAMMASKNOPPEJAMAAILMA

MERINO SYNTYI ESPANJASSA

Australia on jo pitkään ollut tunnettu merinovillastaan ja hallinnut alan kauppaa. Rodun juuret ovat kuitenkin alun perin Espanjassa, missä merino kehitettiin 1400-luvulla. Se oli osaltaan tukemassa maan vaurastumista. Rodun vienti maasta oli kielletty, ja villan vientiä valvottiin tarkasti. Villa toi maalle paljon tuloja, joilla rahoitettiin muun muassa löytöretkiä. Niiden mukana ensimmäiset merinot päätyivät Meksikoon ja sitä kautta Yhdysvaltoihin, missä niiden arvellaan olevan maan vanhimman rodun, Navajo Churron, kantavanhempia. Australiaan ensimmäiset merinot, 13 lammasta, saapuivat vuonna 1797.

Lähde: Karen Gee: *Sheep's miscellany*

Villatuloilla rahoitettiin löytöretkiä!

Aidan toiselta puolen – lammasaiheisia kuulumisia maailmalta

Palstalle kootaan lammas- ja vuohiaiheisia uutisia ja kuulumisia ulkomaisista lähteistä.

Koonnut Terhi Torikka

HALAL-SEKTORI TARJOAA LAMPAAN-LIHALLE UUSIA MAHDOLLISUUKSIA

Halal-lihan kasvavat markkinat tarjoavat lammasalalle uuden mahdollisuuden, linjaa AHDB Beef & Lamb Iso-Britanniassa. AHDB toimii alan kannattavuuden ja kestävän kehityksen edistämiseksi.

Organisaatio aikoo tänä kesänä esitellä muslimikuluttajille erilaisia ruhon osia ja antaa vinkkejä niiden valmistukseen.

AHDB Beef & Lamb -organisaation kansainvälisen toimitusketjun kehittämisestä vastaava Phil Hadley toteaa, että halal-markkinan kasvu tarjoaa mahdollisuuksia etenkin lammasalalle.

Muslimit kuluttavat noin 20 prosenttia kaikesta Englannissa myytävästä lampaanlihasta. Kulutushuiput osuvat Eid- ja Ramadan-juhlien aikaan. Hadley korostaa, että tapahtumissa kannattaa olla mukana. Hän kertoo organisaation selvittävän parhaillaan tekijöitä, jotka vaikuttavat muslimien päätöksen tekoon lihaostoksien yhteydessä.

Viime vuonna AHDB teetti esitteen, joka sisältää tietoa halal-lihan markkinoiden laajuudesta, vaatimuksista ja kysynnän painotuksista.

AHDB Beef & Lamb News 5/2016

SINIKIELITAUTIA RANSKASSA JA ITÄVALLASSA

Tuoreimmat sinikielitaudin esiintymiset (6/2016) on raportoitu Ranskasta ja Itävallasta. Tautia on havaittu useissa osissa maata. Ainakin 3 000 eläintä 15 eri karjasta on sairastunut, mutta kuolleita on raportoitu vasta yksi.

Bluetongue informationpage 6/2016

TUOTTAJAHINTA NOUSUSSA BRITANNIASSA

Karitsanlihan tuottajahinnat ovat Britanniassa olleet kesän alussa 7–8 prosenttia korkeampia kuin samaan ajankohtaan vuotta aiemmin, ilmenee Quality Meat Scotlandin (QMS) analyysistä.

Kesäkuussa alkavan muslimien Ramadan-kuukauden odotetaan myös nostavan hintoja väliaikaisesti.

Kylmän kevään vuoksi karitsaa on myös tullut hieman tavallista hitaammin markkinoille, mikä vaikuttanee osaltaan hintaan, arvioi QMS. Myös karitsojen teuraspainot ovat olleet hieman tavallista alempia.

TheSheepSite News Desk 6/2016

KIINA TUOTTAÄ ENITEN VILLAA MAAILMASSA

Yhdistyneiden kansakuntien ruoka- ja maatalousjärjestö FAO:n listauksen mukaan Kiina tuottaa maailman maista eniten villaa. Kaikkiaan maailmassa tuotetaan yli miljoona tonnia villaa vuosittain ja tuotantoa on yli sadassa maassa.

Vuonna 2014 suurimmat villantuottajamaat olivat:

1.	Kiina	471 111 tn
2.	Australia	360 520 tn
3.	Uusi-Seelanti	165 000 tn
4.	Iso-Britannia	68 000 tn
5.	Iran	61 500 tn
6.	Marokko	56 000 tn
7.	Sudan	56 000 tn
8.	Venäjä	54 651 tn
9.	Argentiina	46 500 tn
10.	Intia	45 000 tn

FAO Statistics

Ruotsalaiset vinkit laitumelle

Laidun on edullisin tapa kasvattaa karitsat teuraiksi, muistuttaa Fårskötsel-lehti. Karitsojen päiväkasvun pitäisi laitumella olla vähintään 250 grammaa, mutta monet tilat yltyvät 300–350 grammaan. Miten?

1. Laitumen riittävyttä ja laatua on tarkkailtava jatkuvasti. Helpointa on seurata laitumen pituutta. Mitä pidempi korsi, sitä suurempi on nurmen kuitupitoisuus. Hyvä laidunnuskorkeus uuhille ja karitsoille on 8–10 cm. Kun korkeus laskee 4–5 senttiin, on aika vaihtaa laidunta. Jatkuvalle laiduntamisella noin 5 sentin korkeus on sopiva. Apila mukana nurmessa parantaa kasvua.

2. Kasvava karitsa voi syödä vuorokaudessa kuiva-ainetta 4 prosenttia painostaan. 30-kiloinen karitsa voi syödä 1,2 kiloa laidunkasta nurmea päivässä. Kuiva-aineen osuus siitä on 15–20 prosenttia, eli karitsa voi syödä 6–8 kiloa laidunta päivässä.

3. Yli 8-viikkoinen karitsa saa suuremman osan energiastaan laitumesta kuin emosta. Jos kasvu on alle 200 grammaa päivässä, kannattaa miettiä mistä se johtuu. Laidun voi olla liian niukka tai vieroitetut karitsat eivät osaa täysin hyödyntää sitä. Jälkimmäiseen ongelmaan auttaa muutamien vanhempien eläinten laiduntaminen karitsojen kanssa ”opettajina”.

4. Laidunten kivennäispitoisuudet vaihtelevat suuresti. Sijoita kivennäiset laitumella lepo- tai juomapaikan läheisyyteen, missä niiden menekki on paras. Kivennäisten lisäksi kannattaa olla tarjolla erillinen nuolukivi.

5. Älä anna loisten syödä kasvua. Uuhien loistilanne kannattaa tutkia, ja häätää loiset mikäli se on tarpeen. Valitse karitsoille laidunkauden alussa lohko, jossa loispaine on mahdollisimman pieni.

6. Tee kasvatussuunnitelma, ja seuraa sitä. Parhaat tulokset saavat yleensä tilat, joilla on suunnitelma. Mikäli kaikkia karitsoja ei voi punnita laidunkaudella, kannattaa punnita pieni osa, jonka kasvu antaa suuntaa tilanteesta.

Fårskötsel 3/2016

Apila mukana seoksessa parantaa karitsojen kasvua laitumella. Sopiva pituus laitumelle on 5–10 senttiä. Kuva: Terhi Torikka

EU:lla uusi lammashanke – iSAGE

Marja-Liisa Sevon-Aimonen, Terhi Latvala ja Antti Kause

Luke

Kaie Ahlskog

ProAgria Keskusten Liitto

Innovation for Sustainable
Sheep and Goat
Production in Europe

EU käynnisti maaliskuussa nelivuotisen hankkeen, jolla yrittäjien nostaa lammastuotannon tehokkuutta sekä lisätä lampaasta saatavien maito- ja lihatuotteiden kulutusta.

Hankkeen nimi iSAGE tulee sanoista Innovation for Sustainable Sheep and Goat Production in Europe. Mukana hankkeessa ovat sitä johtavan Kreikan lisäksi Espanja, Iso-Britannia, Italia, Ranska, Suomi ja Turkki. Suomesta mukana hankkeessa ovat Luke (Luonnonvarakeskus) ja ProAgria Keskusten Liitto.

Tavoitteena on parantaa lammasta ja vuohisektorin kestävyttä Euroopassa kohtaamaan haasteita kuten ilmastonmuutos, viljan ja muiden tuotantopanosten hinnannousu, ja taloudellinen epävakaus. Tarkoituksena on löytää haavoittuvimmat kohdat ja menettelytavat, joilla näitä voidaan vahvistaa. Mahdollisia keinoja ovat tuotantosysteemien uudelleensuunnittelu, eläinjalostus ja uudet hoitokäytännöt (managementti). Lisäksi pyritään lisäämään myönteistä suhtautumista lammasta ja vuohituotantoon ja tuotteiden asemaan tulevaisuuden kulutustottumuksissa.

Luke vastaa hankkeessa eläinjalostuksesta ja kuluttajatutkimuksesta. Eläinjalostuksessa keskitytään ensivaiheessa uuhien hedelmällisyysominaisuuksien arvostelun kehittämiseen ja lihakkuusominaisuuksien arvostelulaskennan ajantasaistamiseen. Kuluttajatutkimuksissa kartoitetaan kaupan ja kuluttajan tarpeita, lisätään kuluttajien tietoisuutta erilaisista lammastuotteista, ja yritetään nostaa lammastuotteiden kulutusta. ProAgrian rooli kohdistuu tiedonhankintaan ja tulosten saattamiseen käytäntöön.

Kuva: Silja Alamikkotervo

PROAGRIAN LAMMAS- JA VUOHITIIMI

sähköpostiosoitteet: etunimi.sukunimi@proagria.fi

UUSIMAA, PIRKANMAA, VARSINAIS-SUOMI, SATAKUNTA JA HÄME SEKÄ KYMENLAAKSO JA ETELÄ-KARJALA

E=Etelä-Karjala, H=Häme, K=Kymenlaakso, P=Pirkanmaa, U=Uusimaa

Tuotantoasiantuntijat

Kaie Ahlskog, p. 0400 731 811, Marja Jalo-Ryynänen, p. 040 572 8387

tallennukset ja todistukset: Merja Hietamäki, p. 050 345 5449

Talousasiantuntijat

Etelä-Suomi: Anna Turunen, p. 040 595 7543

Investointipalvelun yhteyshenkilöt

Etelä-Suomi: Osmo Piekari, p. 040 709 2471 (H), Jarmo Keskinen, p. 0400 461 712 (U),

Alpo Jaakkola, p. 0400 943 227 (K), Juha Tynkkynen, p. 0400 358 667 (E-K),

Katri Myr, p. 050 518 4611 (P)

Länsi-Suomi: Seppo Jokiniemi, p. 050 66 471

Nurmentuotannon asiantuntijat

Etelä-Suomi: Asko Laapas, p. 040 721 9991 (E, K), Markku Puttonen, p. 040 709 2484 (H),

Outi Haalijoki, p. 0400 363 441 (H, U), Tuomas Granni, p. 0400 859 339 (H),

Esko Havumäki, p. 040 742 4981 (P), Ritva Tolppa, p. 0400 163 753 (P),

Tuula Kokkonen, p. 040 755 5480 (E), Kari Siitarinen, p. 040 135 0364 (E)

Länsi-Suomi: Anu Ellä, p. 040 180 1260, Jarkko Storberg, p. 0400 849 992

ETELÄ- JA POHJOIS-SAVO, POHJOIS-KARJALA

Tuotantoasiantuntijat

Sari Heltelä, ProAgria Etelä-Savo, PL 28, 51901 Juva, p. 040 593 7528,

Jarmo Piiparinen, p. 040 678 4212

Talousasiantuntijat

Etelä-Savo: Vuokko Ahonen, ProAgria Etelä-Savo, Mikkelin toimipaikka,

Mikonkatu 5, 50100 Mikkeli, p. 040 524 9945

Pohjois-Savo: Tuomo Rissanen, ProAgria Pohjois-Savo, PL 1096, Puijonkatu 14,

70111 Kuopio, p. 040 563 8749

ETELÄ- JA KESKI-POHJANMAA, KESKI-SUOMI, ÖSTERBOTTENS SVENSKA LANTBRUKSSÄLLSKAP

Tuotantoasiantuntijat

Sini Hakomäki, p. 043 8250 526, Milla Alanco p. 040 706 0558,

ProAgria Etelä-Pohjanmaa, Huhtalantie 2, 60220 Seinäjoki

Talousasiantuntijat

Keski-Pohjanmaa: Heikki Ojala, ProAgria Keski-Pohjanmaa, Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola, p. 040 534 2166

Keski-Suomi: tulostusanalyysi: Irene Mäkinen, p. 040 587 3245, Likvi ja elinkeino-

suunnitelma: Hannu Laitinen, p. 0400 321 907, ProAgria Keski-Suomi, Kauppakatu 19, PL 112, 40101 Jyväskylä

Österbotten: Tor-Erik Asplund, ProAgria Österbottens Svenska Lantbrukssällskap ry,

Handelsplanaden 16 D, 65100 Vasa, p. 050 386 5922

Etelä-Pohjanmaa: Marjut Viitasalo, ProAgria Etelä-Pohjanmaa, Huhtalantie 2,

60220 Seinäjoki, p. 040 353 0227

OULU, KAINUU JA LAPPI

Tuotantoasiantuntijat

Heini Rautiola, ProAgria Oulu, Kauppurienväylä 23, PL 106,

90101 Oulu, p. 045 657 8708, heini.rautiola@proagria.fi

Lapin alueella UÄ-mittauksia ja tiineystarkastuksia tekee myös Johanna Alamikkotervo johanna.alamikkotervo@gmail.com, Vanhalantie 17, 95300 Tervola, p. 041 459 6657.

Talousasiantuntijat

Pohjois-Pohjanmaa: Sari Isotalus, ProAgria Oulu, Pappilantie 1, 85200 Alavieska,

p. 040 764 7904 (opintovapaalla)

Kainuu: Tarja Poikela, ProAgria Kainuu, Osmonkatu 9, 87100 Kajaani,

p. 0400 386 274

Lappi: Pekka Kummala, ProAgria Lappi, Eteläranta 55, 96300 Rovaniemi,

p. 0400 260 103

ÅLAND

Ålands Hushållningssällskap, 22150 Jormala, p./tel 018 329 644 tai/eller

0457 526 7304, Kerstin Lundberg, kerstin.lundberg@landsbygd.ax

Föreningen Ålandsfåret r.f. (ahvenanmaanlammasta koskevat asiat)

Maija Häggblom, maija.h@maijas.ax

Ångo-bussövägen 288, 22630 Lumparland, p. 040 742 8967

Kaikilla ei ole säännöllistä toimistopäivää, varmimmin tavattavissa maanantaisin.

PRO
Agria

Laadukkaita
Oxford Down -karitsoita
& jalostuspässejä
Oxford Down
-jalostuslampolasta.

www.woolenberg.com
hannele@woolenberg.com
+358 50 588 5399

Sheep farm Woolenberg Oxford Down

#sheepfarmwoolenberg

@Woolenberg

Woolenberg
Lammastila Kouvolassa

Suomenlampaan
jalostuslampola
Frugårdin Kartano

Myyynnissä 8/15 syntyneitä
uuhia ja päsejä
linjoista 15 ja 7.

Frugårdin kartano
www.frugard.fi

Lisätietoja: frugard@frugard.fi

NOITTAAN TILA
myy kainuunharmaksia
Tohmajärvellä

Luomu.
MV1.

Eläimet EUROP-
arvosteltuja.

Lisätietoja
puh. 050 594 4050

**SUOMENLAMPAAN
JALOSTUSLAMPOLA**
Korkeatasoisia jalostus-
eläimiä kaikissa väreissä.
11 pääsilinjaa, mukana erittäin
harvinaisia sukulinjoja, mm. 8.,
57., 62., 67. Myynnissä kaiken-
ikäisiä uuhia ja pässejä.

Perkontie 59, Eurajoki
Puh. 0400 594 006

Mäkitalon Tila

SUOSAAREN TILA
Texel jalostuslampola

www.suosaarentila.fi
puh. 040 565 3581

PUTKISALON DORSET

Myymme ultraäänimitattuja ja rakennearvosteltuja dorset jalostuseläimiä
Susanna Nuutinen ja Mikael Westersträhle 050 340 5130 www.putkisalo.fi

**VALKOISEN SUOMENLAMPAAN
JALOSTUSLAMPOLA,
LUOMUTILA**

Ylä-Härkösen lammastila
Virrat, puh. 040 667 9151

PALVELUKORTTI

**Lammas
& vuohi**

- ☐ uusi lehtitilaus 79 €/vuosi
- ☐ lehtitilaus ja kannattajajäsenyys 300 €/vuosi
- ☐ perhejäsenyys ilman lehtitilausta 20 €/vuosi
- ☐ osoitteenmuutos
- ☐ tilauksen peruutus

Hinnat voimassa 31.12.2016 asti.

Lammas & vuohi lehti on alan ammattilaisille suunnattu erikoisjulkaisu, joka ilmestyy viisi kertaa
vuodessa. Suomen Lammasyhdistyksen jäsenyys sisältyy Lammas & vuohi -lehden tilaushintoihin.

Etu- ja sukunimi

Osoite

Vanha osoite (jos muuttunut)

Allekirjoitus

Puhelinnumero

Sähköposti

Päätoimittaja: Pia Parikka, puh. 044 973 7000, pia.parikka@lammasyhdistys.fi
Toimitussihteeri: Terhi Torikka, puh. 040 752 6363, terhi.torikka@gmail.com
Vuohiasiat: Milla Alanco, puh. 040 706 0558, milla.alanco@proagria.fi
Toimituksen osoite: Terhi Torikka, Kuutostie 470, 59130 Koitsanlahti
Ilmoitukset: Eila Pennanen, puh. 044 236 9902, ilmoitukset@lammasyhdistys.fi
Lehden tilaukset ja jäsenasiat: raili.lindblad@proagria.fi

**Suomen Lammasyhdistys
ProAgria Palvelukeskus
PL 251
01301 VANTAA**

Suoramyyntitiloille huijausviestejä

Monet lihaa suoramyyvät tilat ovat saaneet kevään aikana sähköposteja, joissa on reklaamoitu pilaantuneesta lihasta.

Ystävällisissä viesteissä on usein viitattu aiemman sähköpostiin, jota tila ei kuitenkaan ole saanut, ja vihjailtu vahingon korvaamisesta. Kyse on ollut monesti esimerkiksi karitsan viulusta tai fileestä.

Suuri osa viesteistä on jäljitetty saman suomalaisen henkilön lähettämiksi, kertoo poliisi Maaseudun Tulevaisuudelle. Henkilön tiedetään tehneen myös muita samantyyppisiä huijausyrityksiä. Häntä ei kuitenkaan vielä toukokuun lopulla ollut tavoitettu. Moni tila kertoi sähköpostien tulleen Virosta.

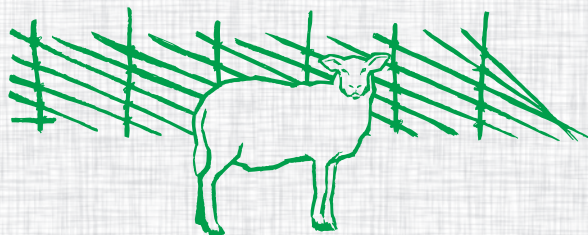
Poliisi neuvoo tiloja tarkistamaan rekламаatioviestien perusteet tarkasti ennen korvauksen maksamista. Mikäli viesti on aiheeton, siihen ei kannata reagoida. Jos huijaus on mennyt läpi, ja tila on maksanut, tulee tehdä asiasta rikosilmoitus ja vaatia rangaistusta.

”Poliisi neuvoo tiloja tarkistamaan rekламаatioviestien perusteet tarkasti ennen korvauksen maksamista. Mikäli viesti on aiheeton, siihen ei kannata reagoida. Jos huijaus on mennyt läpi, ja tila on maksanut perusteettomasti, tulee tehdä asiasta rikosilmoitus ja vaatia rangaistusta.”

MAAN PARHAISTA ANTIMISTA

LUOMU

JO VUODESTA 2005

UUTTA LUOMUSSA LAMPAILLE

**LAMMAS-TÄHTI
280 LUOMU**

**LAMMAS-TÄHTI
LUOMU**

**Uusi maittava
valkuaisriiviste luomulampaille**

**Uudistettu vahva ja
energiapitoinen luomutäysrehu**

Uusi rehu sisältää runsaasti valkuaista ja lampaan tarvitsemia kivennäis- ja hivenaineita sekä vitamiineja, eikä siihen ole lisätty kuparia. Tuote sopii erinomaisesti täydentämään tilan omaa luomuviljaa: lisäksi tarvitset vain vettä ja heinää tai säilörehua.

Uudistetun luomurehun energia tulee luomukaurasta ja -ohrasta. Valkuaislähteenä ovat luomurypsiä ja luomuhärkäpapu. Kivennäiset, vitamiinit ja hivenaineet on säädetty lampaan tarpeen mukaan.

- 40 kg:n säkeissä ja 960 kg:n lavoina
- 4,5 mm:n raekoko
- energiaa 12,6 MJ/kgka
- raakavaluasta 280 g/kgka

- 40 kg:n säkeissä ja 960 kg:n lavoina
- 3 mm:n minirae
- energiaa 12,1 MJ/kgka
- raakavaluasta 193 g/kgka

**KINNUSEN
TÄHTI
REHUT**

Murronie 2
91600 Utajärvi
p. 08 514 4700
www.kinnusenmylly.fi

Akupunktioneuloja lampaalla.

”Akupunktion avulla voidaan hallita kipua hermostotasolla ja vaikuttaa koko kehoon.”

Lampaiden akupunktio – neuloilla helpotusta ongelmiin

Akupunktio on tuhansia vuosia vanha kiinalainen hoitomenetelmä, jota voidaan käyttää niin eläimiin kuin ihmisiin.

Teksti **Sari Kotivirta**

Kuvat **Sanna Vähä-Pietilä-Kurppa**

Sanna Vähä-Pietilä-Kurppa toimi ensin hevoshierojana ja kiinnostui akupunktiosta leh-
ti-ilmoituksen perusteella. Innostus johdatti opiskelemaan kaksivuotiseen koulutukseen akupunktiokoulu Aueriin Tampereelle ja nykyisin ”Akupunktio onkin vinyt ihan mennessään”, huokaa Sanna.

Kivistön tila Forssan Matkussa on Sannan ja *Juha Kurpan* lammastila. Miehen sukutila siirtyi pariskunnan omistukseen vuonna 2010 ja ensimmäiset lampaat tulivat tilalle samana vuonna.

Akupunktiohoitoja Sanna tekee pääasiassa omille lampaille ja vielä toistaiseksi vain vähän muille tiloille. Lisäksi hoitomenetelminä on käytössä hieronta ja iilimatohoidot. Erilaiset hoitomuodot kiinnostavat ja uusi kohde on kranio-sakraaliterapia, joka perustuu aivo-selkäydinnestekierto-
on kehossa.

Akupunktio Suomessa

Akupunktion tekeminen eläimille on vielä melko harvinaista Suomessa. Hevosille ja koirille hoitoja annetaan jon-

kin verran ja hieman myös lehmille. Hoitoja antavat tavallisesti koulutetut akupunktiohoitajat tai kiinalaisen lääketieteen harjoittajat. Myös eläinlääkärit tarjoavat hoitoja jonkin verran.

Pisteiden aktivointia

Akupunktiota tehdään aktivoimalla kehon akupisteitä. Nämä pisteet sijaitsevat meridiaaneilla, jotka muodostavat niin sanotun energiaratajärjestelmän ihmisen tai eläimen ruumiiseen. Pisteet sijaitsevat tyypillisesti hermojen päätteiden läheisyydessä. Tällaisen kohdan stimulointi lisää verenkiertoa paikallisesti ja aktivoi välittäjäaineiden toimintaa. Akupunktion avulla voidaan hallita kipua hermostotasolla ja vaikuttaa koko kehoon, sillä käsittelyn myötä endorfiinin tuotanto lisääntyy tuottaen kokonaisvaltaisen hyvänolon tunteen.

Akupisteitä voidaan käsitellä monin tavoin, esimerkiksi neulalla, hieromalla, kuppaamalla, laserterapialla tai moksaamalla eli lämmittämällä. Eläimillä käytetään tyypillisesti neuloja tai painellaan akupisteitä.

Akupunktioneulat ovat hyvin

”Kaikista parasta olisi, jos eläinlääkärit ja täydentäviä hoitomuotoja tarjoavat tekisivät tiiviimpää yhteistyötä eläinten hoidossa.”

ohuita ja neula pistetään ihon läpi akupisteeseen, josta saadaan aikaan haluttu vaikutus. Pisto on lähes kivuton ja neula jätetään paikalleen käsiteltävään kohtaan määrätyn ajan. Neulojen lukumäärä, pistopaikat sekä käsittelyn kesto riippuvat hoidon tarpeesta ja ongelman laajuudesta.

Apua karitsointiongelmiin

Lampailla akupunktiota käytetään erityisesti karitsointiongelmissa. Lisäksi menetelmällä voidaan helpottaa utaretulehdusta tai jälkeisten irtoamista, jos ne ovat jääneet kiinni. Hoidon määrä ja kesto on aina tapauskohtaisesti harkittava.

Akupunktiolla ei ole haittavaikutuksia, kun hoito tehdään oikein. Välikäsi haittaa voi tulla silloin, kun esimerkiksi raajan murtuman kipua saadaan akupunktiolla vähennettyä ja eläin alkaa käyttämään raajaa, ennenkuin se on täysin parantunut.

Hoidon jälkeen

Yleensä akupunktion jälkeinen olo-tila on rentoutunut. Joskus hoidetun kohdan oireet saattavat hetkellisesti muuttua pahemmiksi, mutta tilanne helpottuu nopeasti. Omien lampaiden olotilaa hoidon aikana Sanna kuvaili rentoutuneeksi ja hoitaminen on helppoa. Tavallisesti aremmatkin eläimet antavat tehdä hoitoja, kun huomaa sen rentouttavan vaikutuksen.

”Akupunktio on kuitenkin aina henkilökohtainen kokemus ja olotila voi vaihdella eri henkilöillä, miksei siis myös eläimillä”, muistuttaa Sanna.

Täydentävät hoitomuodot

Akupunktion katsotaan kuuluvan niin sanottuihin täydentäviin hoitomuotoihin, yhdessä esimerkiksi homeopatian ja yrttihoitojen kanssa. Kaikissa näissä hoitomuodoissa on pohjalla perinteinen kiinalainen lääketiede.

Sannan mukaan kaikista parasta olisi jos eläinlääkärit ja täydentäviä hoitomuotoja tarjoavat tekisivät tiiviimpää yhteistyötä eläinten hoidossa. Ihannetilanne olisi jos hoitoa pystyt- täisiin aina tarkemmin kohdistamaan

niin, että esimerkiksi eläinlääkärin määräämiä antibiootteja käytettäisiin tarvittaessa, mutta myös täydentävillä menetelmillä olisi paikkansa eläinten hoidossa.

”Aratkin eläimet antavat tehdä akupunktiohoitoja, kun huomaavat sen rentouttavan vaikutuksen.”

TÄYDENTÄVÄT HOITOMUODOT ELÄIMILLE

PERINTEINEN KIINALAINEN LÄÄKETIEDE

Eläimiä hoidetaan kokonaisvaltaisesti muun muassa akupunktiolla, yrteillä, ruokavaliolla ja hieronnalla. Hoidon perustana on oikeanlainen ravinto.

YRTTIHOITO

Eläinten yleiskuntoa voidaan parantaa kasvilääkinnällä. Varsinaisten sairauksien täydentävinä hoitoina voidaan käyttää toipumista edistäviä yrtejä eläinlääkärin diagnoosin ja mahdollisen lääkkinnän jälkeen. Tavallisimpia eläinten kasvihoitovalmisteita ovat erilaiset uutteen, joita voidaan käyttää sisäisesti tai ulkoisesti. Lisäksi voidaan käyttää erilaisia yrttivoiteita ja -hauteita, puristeita, tahnoja ja mehuja. Tyypillisiä hoidettavia vaivoja ovat erilaiset iho- ja turkkiongelmat, loiset, aineenvaihdunnan häiriöt, diabeteksen tukkihoito, sairauksien jälkihoito sekä vanhuuden mukanaan tuomat vaivat.

HOMEOPATIA

Hoidolla pyritään löytämään yksilöllisesti sopiva ja kokonaisvaltaisesti vaikuttava homeopaattinen lääke, joka aktivoi elimistön puolustusmekanismeja. Homeopatiaa voidaan käyttää sekä akuuteissa että kroonisissa vaivoissa sekä tukkihoitona esimerkiksi lääkityksen rinnalla. Menetelmästä on apua käytöshäiriöissä sekä esimerkiksi toipumisvaiheessa leikkauksesta. Homeopatiassa käytetyt lääkeaineet kuuluvat lääkelain alaisuuteen ja niille on eri harraste-, kilpailu- ja käyttölajeissa säädetty erilaisia varoajoja.

KRANIO-SAKRAALIHITO

Hoito perustuu aivo-selkäydinnestekierto- on ja menetelmässä käytetään kevyempää otetta kuin esimerkiksi akupainannassa. Tavoitteena on vapauttaa jännityksiä tuki- ja liikuntaelimestä. Hoito keskittyy kalleen, selkään ja ristiluuhun, mutta vaikutukset siirtyvät koko kehoon. Hoitomuodolla voidaan vaikuttaa muun muassa hermo- ja immuunijärjestelmään, verenkiertoon ja lihaksiin. Sen avulla voidaan korjata esimerkiksi käytösongelmia tai parantaa eläimen liikkumista.

Lähteet:

<http://luomu.fi/tietopankki/tuotantoelainten-terveydenhoitoon-tukea-kasvilääkinnasta/>

<http://www.homeopaatit.fi/elainhomeopatia-3/>

<http://kranioakoulu.com/kranio-sakraalihito-mita-se-on>

Lahtelan lammastila

**Kainuunharmaksen jalostuslampola
Pohjois-Savossa**

Harmas on aito suomalainen monitoimilammasrotu, joka tuottaa asialliset teurasruhot rasvoittumatta, upeat taljat sekä laadukkaan villan monessa värissä; valkeasta harmaan eri sävyjen kautta mustaan ja myös ruskean sävyt.

Oiva rotu lammastuotteet monipuolisesti hyödyntävälle tilalle, varsinkin suoramyyntiin!

Myynnissä arvosteltuja, indeksit omaavia uuhi- ja pässikaritsoita useasta eri linjasta, terveyslukat 1.

Niina ja Ismo Lohva, Salahmi
puh. 040 752 1860
e-mail: niina.lohva@pp.inet.fi

Lahtelan lammastila

Retronik-lammaskalusteet

- pyöröpaalihäkit
- käsittelyaidat
- hoito-/karitsaportit
- eläinportit
- laidunkatokset
- uimuri juomakupit + suojakaaret
- rännityslaitteet ja stopparit
- 2-tiejakajat
- ruokintakourut muovi ja metalli

*Uutuutena karitsointikarsinat!
Kätevät kasata*

Retronik Ky

Raija 040 7022 162
Reino 050 521 0082
rareko105@gmail.com

LAADUKKAAT LAMMASTARVIKKEET SEKÄ MUUT MAATALOUSTARVIKKEET

Lisäsimme yli 200 uutta tuotetta verkkokauppaan.

Tervetuloa tutustumaan!

SUOMALAISEN FARMARIN VERKKOKAUPPA

kotilammas.suomalainenverkkokauppa.fi
Satulamäen Kotilammas, Suonenjoki puh. 040 822 6817

Puh. 040 524 9629
Lyötiläntie 449, 47540 LYÖTILÄ

Ostamme kaikenikäisiä lampaita ja vuohia teuraaksi ympäri vuoden.

Teurastus, lihanleikkuu
ja tyhjiöpakkaus
myös rahtityönä

**Lallin
Lammas**

Lallin Lammas Oy
Mikolanlenkki 80, 27730 TUIKULA
Puh. 0400 884 335
lallin.lammas@lallinlammas.inet.fi

**Lammasta lautaselle,
karitsaa kaikkiin
keittiöihin**

Ostamme sekä
teemme rahtityötä.

Tilateurastamo Kouvola
www.muhniemenlahtivaja.fi
puh. 040 578 6317

OSTETAAN

karitsaa / lammasta ympäri Suomen

Hyvään hintaan!

Luomuhyväksyntä

puh. 010 229 1021, Orimattila
www.vainionteurastamo.fi

Milla Alanco

ProAgria Etelä-Pohjanmaa

Erityisasiantuntija Lammasta- ja vuohitilat

Kuva: Silja Alamikoteno

Ota talteen
tuotosseuranta-
tiedot
s. 17-28

Lampaiden tuotosseurannasta hyöty koko toimialalle

20 000 tuotosuuden raja ylittyi

ProAgrian tuotosseuranta asiakkaiden määrä on noussut viimeisten vuosien aikana. Uuhimäärä nousi 20 616 tuotosuuteen vuonna 2015, joten tuotosseurannassa on mukana edelleen noin kolmannes maamme uuhista. Keskimäärin tuotosseurantaan kuuluvalla lammastilalla on 58,24 uutta.

Tilarakenne on edelleen monipuolinen. Lisäystä tapahtui isoimpien tilojen luokissa, vähennystä pienissä. Eniten kasvua tapahtui 50–99 uuden katraskokoluokassa, joka nousi 10–29 uuden katraiden ohi tuotosseurannan yleisimmäksi katraskokoluokaksi.

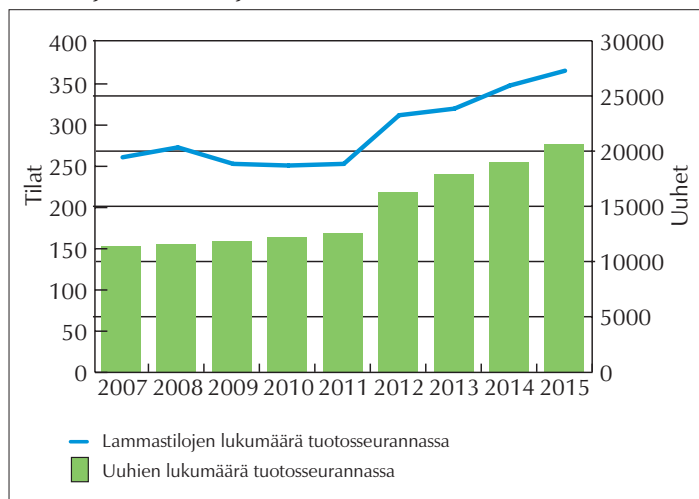
KÄÄNNÄ

Tuotosseurantatiedot ja laajemmat hittilistat
saat käyttösi osoitteessa
www.proagria.fi/lammastuotosseuranta.

Taulukko 1. Tilojen luokittelu uuhimäärän mukaan

Uuhimäärä	Vuosi							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1–9	40	30	36	21	37	33	45	32
10–29	104	86	80	87	98	90	90	88
30–49	43	45	36	48	55	66	56	67
50–99	61	67	70	66	77	78	82	94
yli 100	25	25	29	31	45	53	59	61
Yhteensä	273	253	251	253	312	320	332	342

Uuhien ja lammastilojen lukumäärä tuotosseurannassa

Uuhimäärä jatkoï nousuaan

Etelä-Suomen uuhimäärä jatkoï nousuaan edellisestä vuodesta, mikä pysyi näin kärkisijalla vanhempien tuotosuuhien lukumäärässä. Myös-kin nuorissa uuhissa säilyi ykkössija vaikka lukumäärä laski hieman. Toisella sijalla säilyi Länsi-Suomi. Lähes kaikilla alueilla uuhimäärä nousi.

Ainoastaan Pohjois-Savossa ja Finska Hsk. alueella uuhimäärät laskivat.

Vuonuekoot nousivat hieman

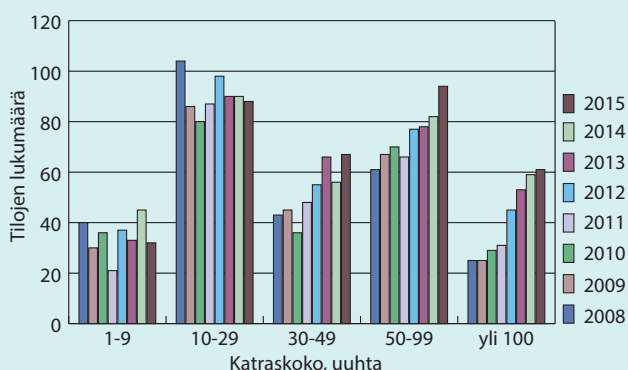
Syntyneiden karitsoiden määrä uuhta kohden nousi hieman vanhemmilla uuhilla ja pysyi lähes samalla tasolla nuorilla. Finska hsk. alue piti kärki-

paikkansa tuloksen noustessa edelleen huimaan 2,87 karitsaan uuhta kohden. Nuorissa uuhissa kovin tulos oli 2,35 Nylands Svenska Lbs. alueella. Karitsointien osuus tuotosuuhien kokonaislukumäärästä nousi 89 prosenttiin.

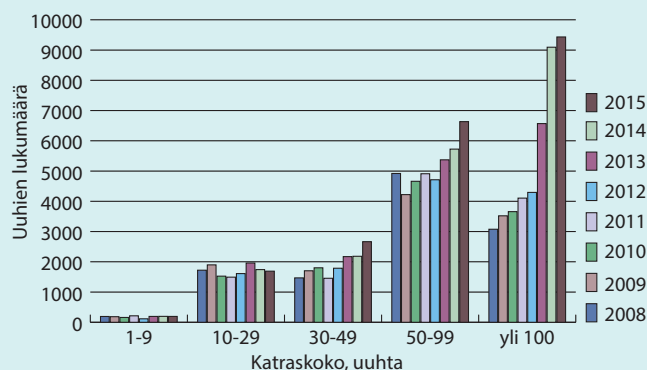
Taulukko 2. ProAgria Keskusten yhteenveto vuodelta 2015

ProAgria Keskus	Uuhia tuotos-seurannassa, kpl	Kar. uuhia, kpl	Karitsointi, lkm	Synt. kar., kpl	Eloon kar., kpl	6 vk paino, kg	Tuotos/uuhi, kg	Tuotos/kerta, kg
Vanhemmat uuhet								
Etelä-Suomi	4 060	2 935	3 006	2,35	2,15	15,76	32,77	32,36
Nylands Svenska Lbs.	72	31	31	2,58	2,58	11,40	29,20	29,20
Länsi-Suomi	2 060	1 912	2 078	2,09	1,91	15,70	30,76	29,94
Finska Hushållningsällskapet	100	100	101	2,87	2,72	15,47	43,59	43,59
Etelä-Savo	1 237	1 022	1 025	2,34	2,21	16,35	35,61	35,47
Pohjois-Savo	572	542	562	2,52	2,23	15,38	33,56	33,56
Pohjois-Karjala	561	577	594	2,61	2,36	15,71	31,88	30,84
Keski-Suomi	1 410	1 225	1 317	2,52	2,25	14,56	31,16	30,69
Etelä-Pohjanmaa	1 654	1 400	1 401	2,25	2,00	17,67	33,89	33,89
Österbottens Svenska Lbs.	1 562	1 459	1 488	2,24	2,01	17,58	37,21	37,21
Keski-Pohjanmaa	1 029	764	785	2,44	2,21	14,07	37,96	34,52
Oulu	1 650	1 575	1 594	2,16	1,93	13,68	28,96	28,76
Kainuu	290	305	310	2,66	2,00	14,60	26,78	26,65
Lappi	1 394	1 392	1 406	2,20	1,98	16,32	32,66	32,60
KOKO MAA	17 651	15 239	15 698	2,31	2,08	14,81	36,50	32,01
1-vuotiaat uuhet								
Etelä-Suomi	568	519	524	1,70	1,56	14,53	23,35	22,74
Nylands Svenska Lbs.	19	17	17	2,35	2,35	10,33	22,96	22,96
Länsi-Suomi	282	257	257	1,57	1,47	13,37	21,04	20,37
Finska Hushållningsällskapet	16	16	16	2,13	1,81	11,96	22,84	22,84
Etelä-Savo	199	156	156	1,78	1,63	15,84	23,44	23,44
Pohjois-Savo	104	87	87	1,76	1,62	19,07	28,78	28,78
Pohjois-Karjala	134	136	136	1,65	1,59	13,68	24,52	22,62
Keski-Suomi	359	325	327	1,98	1,82	12,97	23,63	23,63
Etelä-Pohjanmaa	230	210	210	1,58	1,40	16,41	24,12	24,12
Österbottens Svenska Lbs.	270	267	269	1,77	1,66	16,04	24,00	24,00
Keski-Pohjanmaa	290	225	225	1,68	1,57	14,03	23,67	23,67
Oulu	197	201	201	1,65	1,49	14,29	22,08	22,08
Kainuu	44	43	43	1,79	1,70	13,69	29,47	27,72
Lappi	253	263	266	1,66	1,55	14,60	22,40	22,28
KOKO MAA	2 965	2 722	2 734	1,72	1,59	13,74	25,74	22,90

Tilojen lukumäärä katraskoon mukaan

Uuhien lukumäärä yhteensä

Karitsapainot ja -tuotos

Karitsoiden painot pysyivät samalla tasolla edellisvuoteen verrattuna, kuuden viikon painossa laskua oli vain muutama kymmenys. Korkein keskimääräinen kuuden viikon painotulos saavutettiin Etelä-Pohjanmaan alueella, jossa paino nousi 17,67 kg/uuhia koh-

den. Pohjanmaa säilytti kakkossijansa 17,58 kg tuloksella. Pohjois-Savo nousi nuorten uuhien ykköseksi 19,07 painotuloksella.

Karitsatuotos kuvaa uuhien vuoden aikana syntyneiden karitsoiden ikäkorkattujen kuuden viikon painojen summaa. Karitsatuotos jatkoi nousuaan

630 g edelliseen vuoteen verrattuna. Nuorilla uuhilla karitsatuotos laski hieman. Vanhoilla uuhilla ykkössijaa piti edelleen Finska Hsk. 43,59 kg/uuhi tuloksellaan. Nuorissa uuhissa kärkeen nousi Kainuu 29,47 kg/tuotos/uuhi tuloksella. Kertatuotoksessa kärkeen kiilasi Pohjois-Savo 28,78 kg.

Pässien määrä väheni hieman

Siitoksessa käytettyjen pässien määrä väheni 20 kappaleella. Kuitenkin texel-rotuisten pässien määrä jatkoi edellisenä vuonna alkanutta kasvuaan. Laaja pässivalikoima on tärkeä perinnöllisen monimuotoi-

suuden säilyttämiseksi. Eri sukuisia pässejä toivotaan säilytettävän tiloilla. Harvinaisista alkuperäisroduista on kerätty myös siementä geenipankkiin. Turkislampaan ja suffolkin ohella uutena rotuna on otettu käyttöön dor-

per, mutta niitä ei näy vielä yhteenvedoissa. Risteytyksiä käytetään yllättävän paljon, vaikka suosituksena on käyttää aina puhdasrotuisia pässejä.

Taulukko 3. Tuotospässien rotujakautuma tuotosseurannassa vuosina 2006–2015

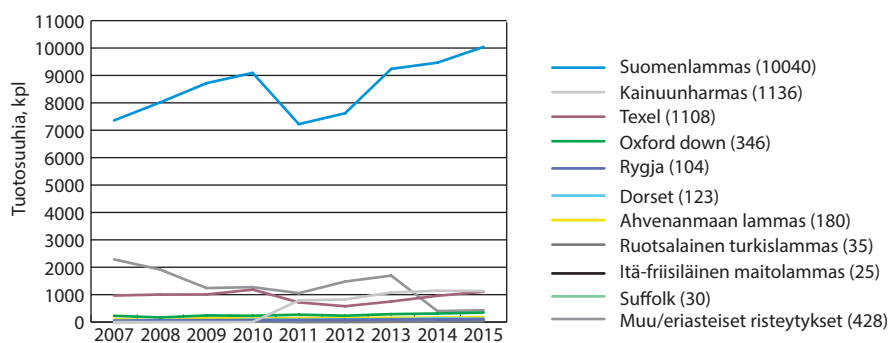
Rotu	Pässejä, kpl									
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Suomenlammas	436	487	550	538	575	350	303	364	376	382
Kainuunharmas	0	0	0	0	0	73	73	106	110	89
Texel	118	107	98	83	97	71	57	78	103	108
Oxford down	31	28	24	31	32	35	29	43	47	43
Rygja	12	15	14	11	14	12	13	20	17	15
Dorset	6	8	10	9	8	15	15	14	19	17
Ahvenanmaan lammas	16	12	9	8	10	18	15	17	12	9
Ruotsalainen turkislamm	0	2	5	3	4	1	1	3	2	1
Suffolk							1	4	3	3
Muu/eristeiset risteytykset	16	12	9	6	13	9	3	11	13	15
Rotu puuttuu	8	4	5	2	0	1	1	0	0	0
Yhteensä	643	675	724	691	753	585	511	660	702	682

Tuotosseurantaauhien lukumäärä nousi reilulla 800 uuhella

Suomenlammas on edelleen suosituin rotu, joita on 74 prosenttia tuotosseurantaan kuuluvista uuhista. Seuraavaksi suosituimpia ovat texel ja kainuunharmas, joista texel-uuhien määrä nousi 150 uuhella lähestyen vuoden 2010 uuhilukua. Neljänneksi suosituin on oxford down ja sen jälkeen risteytykset. Uusien rotujen uuhimäärä on lisääntynyt hieman edellisvuodesta. Yhteensä tuotoksia kirjataan 13 555 uuhelle.

KÄÄNNÄ

Karitsoineiden uuhien rotujakauma 2005–2014

Aikuisten texelien painossa selkeä nousu – dorset kärkeen karitsatuotoksessa

Tuotosseurantaauhien lukumäärä väheni ainoastaan dorset- ja kainuunharmaroduissa. Eniten nousua oli suomenlampaassa ja texelissä. Texel rodulla ylittyi 1 000 uuhien raja, jolloin korotusta kahden vuoden takaiseen (v. 2014) verrattuna on 50 %. Määrän nousu lisää tulosten luotettavuutta, koska tällöin yksilöiden tai yksittäisten katraiden vaikutus tasoittuu. Suomenlammas säilytti odotetusti kärkisijan sikiävyydessä, jossa elonjääneiden karitsoiden lukumäärä pysyi edellisvuoden tasolla. Suffolk-rodulla karitsaluku nousi hieman, muilla pyysi edellisvuoden tasolla.

Ykkössija karitsatuotoksessa siirtyi suomenlampaalta dorsetille, nousua tuli 2,19 kg edelliseen vuoteen verrattuna. Suurin nousu oli ahvenanmaanlampaalla, jonka karitsatuotos nousi tasan kolme kiloa.

Kuuden viikon painoissa sulfolk nousi eniten, 1,15 kg. Aikuispainoissa raskain on edelleen oxford down,

Taulukko 4. Uuhien rotukeskiarvot

Rotu	Karitsoin. Uuhia, kpl	Tuotos-uuhia, kpl	Synt. kar.	Eloon kar.	Karitsatuotos, kg/uuhi	6 vk paino, kg	Aikuispaino, kg
Vanhemmat uuhet							
Ahvenanmaan lammas	180	95	2,26	2,08	23,59	11,28	58,94
Dorset	123	133	1,85	1,76	34,59	20,06	81,02
Kainuunharma	1136	609	2,38	2,14	30,46	12,97	64,77
Rygja	104	98	1,73	1,63	27,88	17,33	–
Suomenlammas	10 040	3 896	2,48	2,20	33,43	14,45	72,27
Texel	1108	642	1,62	1,54	28,95	19,50	85,15
Suffolk	30	29	1,83	1,70	30,19	19,25	82,24
Oxford down	346	307	1,73	1,57	30,99	19,41	86,02
1-vuotiaat uuhet							
Ahvenanmaan lammas	35	12	1,54	1,54	16,79	9,03	25,63
Dorset	11	11	1,18	1,18	23,92	21,56	64,68
Kainuunharma	198	129	1,86	1,73	22,22	12,63	42,72
Rygja	0	0	–	–	–	–	–
Suomenlammas	1 705	727	1,87	1,72	23,70	13,28	45,11
Texel	256	142	1,12	1,02	20,69	19,10	46,15
Oxford down	21	18	1,14	0,95	20,80	18,12	61,05

vaikka paino laski 8 kg edellisvuoteen verrattuna. Texelin paino nousi 10,5 kg edellisvuoteen verrattuna. Nousua aikuispainoon tuli myös dorsetilla ja kainuunharmaalla. Aikuisten uuhien

punnituksella pyritään seuraamaan aikuisten uuhien koon kehitystä. Tavoitteet määritellään rotukohtaisissa ja lostusohjesäännöissä.

Suffolk kiilasi kärkeen, muissa roduissa erot pieniä

Kaikkien karitsoiden keskimääräisessä päiväkasvussa tuli nousua. Päiväkasvu nousi 235 grammasta 240 grammaan. Nousua tuli sekä uuhi- että pässikaritsilla. Parhain päiväkasvu oli sufffolkillä 374 g/pvä, toiseksi paras tulos oli kolmiroturisteytys texel-oxford down–suomenlammas-yhdistelmällä 278 g/pvä ja kolmantena suomenlammas–dorset risteytykset 268 g/pvä.

Punnitukset erittäin tärkeä mittari

Karitsoiden punnitustulosten määrä nousi 2 320 karitsalla edellisvuodesta. Itäfriisiläistä maitolammasta ei ollut vuonna 2015 puhdasrotuisena, joten se jäi pois tilastosta. Erilaisten risteytysten suosio on kasvanut. Tilastoihin on julkaistu ne, joiden määrät ovat isoimmat tai jotka ovat vakiintuneet suomalaisen karitsantuotantoon. Kolmen päivän paino ts. syntymäpaino on tärkeä tieto, jonka avulla voidaan seurata muun muassa uuhienruokinnan onnistumista tiineyden lopulla. Karitsan sopiva koko antaa hyvät edellytykset niin karitsointien onnistumiseen kuin karitsan alkukasvatukseen. Kuuden viikon paino (42 pv)

kuvaava hyvin karitsan alkukasvatuksen onnistumista, johon vaikuttaa erityisesti emon maidontuotanto. Viime vuoden tuloksissa dorset nousi kärkeen kuuden viikon painojen keskiarvoissa 19,56 kilolla. Texel säilyi ykkösenä parhaiden karitsoiden ryhmissä 24,17 kg ja 26,78 kg tuloksilla. Neljän kuukauden paino (120 pv) kuvaava karitsoiden kasvukykyä ja ruokinnan onnistumista, parhaat karitsat lähtevät teuraksi jo tämän punnituksen jälkeen tilakohtaisesta tavoitepainosta riippuen. Suffolk saavutti parhaat 4 kk painot kaikissa ryhmissä huimilla tuloksilla 46,98–58,36–62,50 kg parantaen edellisen vuoden tulosta 4,9–9,0 kilolla.

Taulukko 5. Karitsapainojen ja kasvun parhaat (neljänneket ja 10 %)

Rotu	Kpl	Keskiarvo	Paras 25 % (alaraja)	Paras 10 % (alaraja)
3 päivän paino				
Kaikki karitsat	27 897	3,95	5,47	6,22
Kaikki pässikaritsat	13 601	4,07	5,65	6,41
Kaikki uuhikaritsat	14 296	3,83	5,29	6,01
Ahvenanmaan lammas	316	3,15	4,03	4,34
Dorset	160	5,77	7,13	7,62
Ruotsalainen turkislamm	30	4,54	5,29	5,57
Kainuunharma	2 321	3,70	4,76	5,22
Rygja	157	5,14	6,50	7,09
Suomenlammas	17 935	3,63	4,80	5,36
Texel	1 934	5,37	6,70	7,25
Suffolk	49	5,17	6,42	7,00
Oxford down	517	5,35	6,99	7,70
Kuuden viikon paino				
Kaikki karitsat	17 411	14,65	19,80	22,22
Kaikki pässikaritsat	8 438	15,24	19,62	23,04
Kaikki uuhikaritsat	8 973	14,10	17,93	21,19
Ahvenanmaan lammas	190	10,24	13,14	14,38
Dorset	155	19,56	23,64	24,88
Ruotsalainen turkislamm	6	16,93	18,96	20,42
Kainuunharma	1 791	12,65	16,38	17,88
Rygja	151	16,96	19,54	20,83
Suomenlammas	10 923	13,87	18,03	19,86
Texel	1 301	18,66	24,17	26,78
Suffolk	43	17,89	23,58	25,74
Oxford down	492	18,65	23,65	25,54
Risteytys	93	16,79	22,38	24,87
Neljän kuukauden paino				
Kaikki karitsat	17 355	33,10	43,25	47,29
Kaikki pässikaritsat	8 561	34,88	45,53	49,35
Kaikki uuhikaritsat	8 794	31,37	40,18	43,54
Ahvenanmaan lammas	218	23,20	30,07	32,81
Dorset	153	38,55	45,86	48,75
Ruotsalainen turkislamm	19	33,22	39,32	42,10
Kainuunharma	1 649	29,21	37,45	40,96
Rygja	88	37,74	43,98	46,56
Suomenlammas	10 557	32,35	42,12	46,02
Texel	1 480	37,27	47,28	51,11
Suffolk	43	46,98	58,36	62,50
Oxford down	501	38,03	46,66	49,88
Kasvu				
Kaikki karitsat	14 669	240	331	369
Kaikki pässikaritsat	7 140	256	352	389
Kaikki uuhikaritsat	7 529	224	304	335
Ahvenanmaan lammas	161	162	227	260
Dorset	153	244	309	339
Ruotsalainen turkislamm	6	220	260	279
Kainuunharma	1 467	213	293	328
Rygja	88	260	327	361
Suomenlammas	8 997	241	334	372
Texel	1 263	247	339	375
Suffolk	42	374	483	512
Oxford down	479	252	330	362
Rotu tuntematon	78	240	319	355
Suomenlammas-dorset	267	268	335	361
Kainuunharma-suomenlammas	24	219	292	315
Texel-suomenlammas	338	241	327	366
3/4 suomenlammas-1/4 texel	43	251	334	368
Suomenlammas-oxford down	72	257	346	362
1/2 texel-1/4 suomenlammas-1/4 dorset	43	226	338	366
3/4 texel-1/4 suomenlammas	133	242	323	355
7/8 texel-1/8 suomenlammas	8	258	348	354
1/2 texel-1/4 oxford d-1/4 suomenlammas	48	278	349	366
1/2 texel-1/4 dorset-1/4 suomenlammas	358	262	324	352

KÄÄNNÄ

Teurastulokset pysyivät ennallaan

Teurastietoja tallennettiin tuotoseurantaan aikaisempaa enemmän. Teuraspaino pysyi edellisen vuoden tasolla 20,4 kilossa. Nettopainokasvu nousi vuoden 2013 tasolle. Nettopainokasvu on tärkeä mittari, koska se kuvaa kuinka monta grammaa lihaa karitsat ovat päivässä tuottaneet. Teurasprosentti, joka lasketaan

elopainosta suhteessa ruhopainoon, pysyi samalla tasolla kuin aikaisemmin. Liharoduilla teurasprosentti on yleensä korkeampi kuin alkuperäisroduilla. Kasvatusaika lyheni hieman edellisestä vuodesta, mutta pysyi kuitenkin melko pitkänä. Lyhyemmällä kasvatusajalla saadaan yleensä säästöä ruokinta-, rakennus- ja hoito-

kustannuksiin, mikä parantaa kannattavuutta. Teurasluokissa U- ja P-luokkien osuudet ovat lisääntyneet. Suurin osa ruhoista saa kuitenkin edelleen O-luokan lihaksikkuudesta. Rasvaisuudessa 1- ja 3-luokat ovat lisääntyneet, kuitenkin edelleen 2-luokka on yleisin.

Taulukko 6. Teurastulokset

	Vuosi									
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Karitsoita, kpl	4 739	5 283	4 454	5 767	6 061	3 227	4 122	4 598	5 255	6 915
Teuraspaino, kg	18,6	18,4	18	18,7	18,8	19	19,7	20,1	20,4	20,4
Teuras%	42	41	41	42	42	41	42	42	42	42
Kasvuaika, pv	214	206	217	215	228	251	243	246	254	252
Nettopäiväkasvu, g	86	83	82	84	80	86	85	87	86	87
Teurasluokat (%)										
E	0	1	0	1	3	3	1	2	2	1
U	4	3	4	3	3	3	5	3	4	5
R	27	17	22	17	17	19	20	22	18	17
O	64	72	66	74	74	71	71	68	71	69
P	6	7	7	6	3	4	2	6	6	8
Rasvaluokat (%)										
1	8	8	8	6	7	7	5	6	4	5
2	46	55	56	58	58	55	59	51	58	26
3	34	28	29	29	28	34	30	35	30	33
4	11	5	5	6	5	4	5	8	7	5
5	1	0	1	0	1	0	1	1	2	0

LAMMAS- JA VUOHIKERHOT

1. Etelä-Karjalan Lammaskerho r.y.
pj. Heli Kärnä, puh. 045 349 9399, heli.karna@gmail.com, ekarjalanlammaskerho@gmail.com, www.facebook.com/ekarjalanlammaskerho ja www.lammaskerho.yhdistysavain.fi
2. Etelä-Pohjanmaan Lammaskerho r.y.
siht. ja rahastonhoit. Suvi Viander, puh. 045 808 2600, suviande@gmail.com
4. Keski-Pohjanmaan Lammaskerho
siht. Leila Niemelä, Niemeläntie 41, 68230 Lohtaja, puh. 040 570 1599
5. Keski-Suomen Lampurit
siht. Sirpa Tyrväinen, Koivuniementie 90, 51260 Tahkomäki, puh. 0500 544 084
6. Kymenlaakson Lampurit
pj. Viivi Soimes, Alasranta 12, 46930 Huruksela, puh. 040 777 7428, viivi.soimes@hotmail.com, siht. Päivi Väinölä, Metsäläntie 542a, 47450 Perheniemi, puh. 040 588 5259, paivi.vainola@pp1.inet.fi
7. Lapin Lampurit r.y.
siht. Petri Leinonen, Mälikierintie 9, 95520 Tornio, puh. 040 581 8477, petri.leinonen@elomestari.fi
8. Pirkanmaan Lammaskerho
pj. Ira Hellsten, ira.hellsten@kurjentila.fi puh. 041 528 9672
9. Pohjois-Pohjanmaan Lammaskerho
siht. Risto Hänninen, Rautionmäentie 56, 92220 Piehinki, puh. 040 558 5421
10. Pohjois-Karjalan Lampurit
siht. Eila Pennanen, puh. 050 361 4144, pk.lampurit@gmail.com www.pohjoiskarjalanlampurit.blogspot.fi www.facebook.com/PohjoisKarjalanLampurit
11. Pohjois-Savon Lammaskerho/LF-team
siht. Annika Ruotsalainen, Pielavedentie 1313, 73640 Heinäkylä, puh. 050 544 4015, koivupihantila@gmail.com
12. Satakunnan Lammaskerho
siht. Hanna-Leena Juhola, Taipaleentie 73, 27150 Eurajoki, puh. 044 3124 272, www.satakunnanlammaskerho.nettisivu.org
13. Skärgårdens Fårklubb
siht. Bianca Norrman, Sommarö, 21660 Nagu, puh. 02 465 5181
14. Suur-Savon Lampurit r.y.
puh.joht. Susanna Nuutinen, Putkisalontie 172, 58900 Rantasalmi, puh. 050 340 5130
15. Uudenmaan Lampurit r.y. – Nylands Fårfarmare r.f.
siht. Mikko Näri, Kabböläntie 393, 07750 Isnäs, puh. 019 634 446 tai 040 707 5194
16. Varsinais-Suomen Lammaskerho
siht. Katri Mäki, Nihtimäentie 75, 32200 Loimaa, puh. 040 749 6721, katri.maki@pp1.inet.fi
17. Ålands Fåravelsförening r.f.
siht. Cecilia Persson, 22240 Hammarland, tel. 045 7523 0723
18. Österbottens svenska fårförening r.f.
siht. Magnus Berg, Nedranvägen 29, 66840 Pensala, tel. 040 545 7826, sofie.berg@yahoo.se
19. Suomen Vuohiyhdistys r.y.
siht. Marita Ollila, Saarenpääntie 32, 61350 Huissi puh. 050 339 0401, marita.ollila@netikka.fi

7a. Parhaat pässit roduittain kasvuindeksin mukaan (jälkeläisiä vähintään 20 kpl)

Sijoitus	Jalostaja	Käyttötila vuonna 2014	EU-tunnus	Isä- linja	Nimi	Synt. aika	Kasvu- indeksi	4 kk jalk. lkm
SUOMENLAMMAS								
1.	Dahlin Lisbet ja John	Ingo Henrik	FI000025122968	3	Pentti	2011	146	57
2.	Lääkkö Erkki ja Ritva	Rahkala Sanna	FI000025088702	6	Rantamaan Alvari	2010	144	107
3.	Pelson vankila	Pelson vankila	FI000025019630	34	Pelson Rölli	2010	141	36
4.	Lhasulan Säätio	Lhasulan Säätio	FI000002517106	21	Eikka	2009	137	49
5.	Ingo Henrik	Lääkkö Erkki ja Ritva		17	Lille Skutt	2005	132	319
6.	Ingo Henrik	Hytönen Liisa	FI000025245024	14	Ingon Nalle	2012	131	24
6.	Ingo Henrik	HH Embryo Oy	FI000025463076	3	Ingon Ior	2014	131	29
8.	Perälä Petteri ja Tuija	Parikka Pia ja Anssi	FI000025126397	4	Perälän Eevertti	2010	128	143
9.	Viitasaari Raimo	Pelson vankila	FI000020005635	34	Tölmän Pluto	2006	126	92
9.	Laine Peppi	Laine Peppi	FI000025193146		Kurt	2011	126	141
KAINUUNHARMAS								
1.	Lehtonen Tero ja Sirpa	Lehtonen Tero ja Sirpa	FI000025492696	NULL	L Lammastarhan Ville	2014	128	47
2.	Kupsala Sakari	Virranniemi Silja	FI000025262270	A	A.Kupsalan Vitonen	2012	122	78
3.	Leppänen Helinä	Leppänen Helinä	FI000025461475	A	Noittaan Älinä	2014	121	26
4.	Männistö Paula	Männistö Paula	FI000025439633	L	LP21	2014	120	29
5.	Polso Eero ja Kaija	Neuvonen Kati	FI000020045108	P	P.Pekka	2012	117	86
6.	Hokkanen Terhi	Rintala Tapio	FI000025018801	L	Aholan L. Miko	2009	114	20
6.	Männistö Paula	Männistö Paula	FI000001721964	NULL	P. Eka	2009	114	47
6.	Luukkonen Mika oy	Helasmo Jonna	FI000025297957	P	P. Laurilan Mustafa	2013	114	57
6.	Jaakola Sari	Niemeläinen Pekka	FI000025238772	R	R. Herrakunnan Jemi	2012	114	74
10.	Virranniemi Silja	Mariko Lindgren/ kiinteis- työyhtymä Ruokolainen	FI000025320921	A	Johonan Anttoni	2013	113	29
TEXEL								
1.	Ollqvist Christer	Ollqvist Christer	FI000025188675	DK	TÄPLÄ Roope	2012	150	37
2.	Pohjasenaho Rauno ja Arja	Pohjasenaho R. ja A.	FI000025303145	DAF	Mikki	2012	128	45
3.	Sipilä Kalle ja Mirkku	Sipilä Kalle ja Mirkku	FI000025450030	DK	KODA	2013	127	23
4.	Ahola Veli	Ollqvist Christer	FI000000810261	J	Jymy	2006	123	113
4.	Varis Antero	Ollqvist Christer	FI000000938046	DK	Riku	2006	123	238
6.	Kovala Urpo	Nylund Timo	FI000025297299	DB	BÖRJE	2012	122	188
7.	Kiiski Paula	Näykki Lasse	FI000025471398	DJ	Osmo Prellu	2014	120	41
8.	Mikkonen Sarita	Kuusoja Tuukka	FI000025350907	DAF	Suosaaren Frans	2014	119	28
8.	Ahola Veli	Dahlin Lisbet ja John	FI000025180229	DJ	Daddy	2012	119	140
10.	Mikkonen Sarita	Seppälä Antti ja Mari	FI000025200631	DB	BEN	2012	116	137
OXFORD DOWN								
1.	Sirola Outi	Sirola Outi	FI000025501035	N	Nooa	2014	120	26
2.	Sirola Outi	Enberg Hannele	FI000025501062	N	NINJA	2014	117	30
3.	Enberg Hannele	Mäkinen Vuokko ja Henna	FI000002367576	D	D JALLAH	2009	114	20
3.	Sirola Outi	Ojanperä Janne	FI000025292881	F	Sirolan Frosse	2012	114	32
5.	Sirola Outi	Brander Matias	FI000025346875	N	Napoleon	2013	113	21
5.	Enberg Hannele	Enberg Hannele	FI000002367453	CI	JACK	2009	113	27
7.	Sirola Outi	Hankilanoja Juha	FI000025501009	M	Mooses	2014	111	21
7.	Sirola Outi	Helttunen Saija	FI000025501086	N	Sirolan Niilo	2014	111	25
7.	Sirola Outi	Helttunen Saija	FI000025346820	M	Sirolan Max	2013	111	38
10.	Salonen Marjatta	Summanen Asko	FI000002024220	F	Ikáros	2011	107	86
AHVENANMAANLAMMAS								
1.		Määtilä AY Mäkinen	FI000002374051	3	Tapsa	2008	116	29
2.	Määtilä AY Mäkinen	Määtilä AY Mäkinen	FI000025205720	3	Aimo	2011	109	63
3.	Schutten Mia	Sikka Katja	FI000000235370	1	Isor	2004	108	62
4.	Launo Mikko ja Toivonen Nina	Launo M. ja Toivonen N.	FI000025014934	4	Yrjö	2010	105	48
4.	Sikka Katja	Sikka Katja	FI000025193474	2	Iberg b	2011	105	155
6.	Hägglom Maija och Jan	Määtilä AY Mäkinen	FI000001207190	4	Sulho	2007	103	90
7.	Sikka Katja	Sipilä Kalle ja Mirkku	FI000025327222	2	Dino	2013	102	41
7.	Juhola Jari	Aholaidan tila	FI000020056265	5	Ali-Unkin Frederik	2013	102	41
DORSET								
1.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025500564	B	BA.Lennart	2014	120	30
2.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025500528	F	FN.Lancelot	2014	116	25
3.	Westersträhle Mikael	Laine Peppi	FI000025105687	AU	Harald	2010	113	211
4.	Westersträhle Mikael	Harju Tuomo	FI000025105704	AU	AH.Hauki	2010	108	336
5.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025105665	A	AU.Hercules	2010	104	26
5.	Westersträhle Mikael	Väinölä Päivi	FI000025261253	F	FN. Jallis "Väinölä"	2012	104	92
7.	Westersträhle Mikael	Punkka Altti	FI000025261259	F	FA. Jakob	2012	102	78
7.	Westersträhle Mikael	Hämäläinen Martti ja Väänänen Minna	FI000025188512	A	AH.likka "Väänänen"	2011	102	110
RYGJA								
1.	Fredin Viola ja Kalevi	Kovala Urpo	FI000002627847	F	Purtti	2009	117	36
2.	Fredin Viola ja Kalevi	Fredin Viola ja Kalevi	FI000025197219	F	FELIX	2011	115	33
3.	Fredin Viola ja Kalevi	Äijälä Hanna ja Virtanen Jouni	FI000025276697	C	Eben	2012	111	31
4.	Fredin Viola ja Kalevi	Kovala Urpo	FI000025109718	F	Jytky	2012	110	26
5.	Fredin Viola ja Kalevi	Nylund Timo	FI000002628244	C	Mooses	2009	109	42
6.	Kovala Urpo	Kovala Urpo	FI000025144661	DD	Daniel	2012	104	21
7.	Kovala Urpo	Fredin Viola ja Kalevi	FI000025144626	DD	D Daniel, "Dyyd"	2011	103	48
8.	Fredin Viola ja Kalevi	Fredin Viola ja Kalevi	FI000025197201	A	BOND	2011	101	32

KÄÄNNÄ

7b. Parhaat uuhet roduittain kasvuindeksin mukaan

Sijoitus	Jalostaja	Käyttötila vuonna 2014	EU-tunnus	Isä- linja	Nimi	Synt. aika	Kasvu- indeksi	4 kk jälk. lkm
SUOMENLAMMAS								
1.	Lääkkö Erkki ja Ritva	Lääkkö Erkki ja Ritva	FI000001014066	6		2009	145	5
2.	Lääkkö Erkki ja Ritva	Lääkkö Erkki ja Ritva	FI000020052283	18		2012	143	2
3.	Lääkkö Erkki ja Ritva	Lääkkö Erkki ja Ritva	FI000025249101	12		2011	141	2
3.	Lääkkö Erkki ja Ritva	Lääkkö Erkki ja Ritva	FI000025249147	12		2011	141	4
5.	Lääkkö Erkki ja Ritva	Lääkkö Erkki ja Ritva	FI000025249177	12		2011	140	1
5.	Lääkkö Erkki ja Ritva	Lääkkö Erkki ja Ritva	FI000025249116	12		2011	140	4
5.	Lääkkö Erkki ja Ritva	Lääkkö Erkki ja Ritva	FI000025249070	12		2011	140	4
5.	Lääkkö Erkki ja Ritva	Lääkkö Erkki ja Ritva	FI000025249148	12		2011	140	5
9.	Lääkkö Erkki ja Ritva	Lääkkö Erkki ja Ritva	FI000000510480	17		2006	139	11
10.	Lääkkö Erkki ja Ritva	Lääkkö Erkki ja Ritva	FI000025249120	12		2011	138	2
10.	Lääkkö Erkki ja Ritva	Lääkkö Erkki ja Ritva	FI000025249092	12		2011	138	5
KAINUUNHARMAS								
1.	Virranniemi Silja	Virranniemi Silja	FI000025320920	A	Johonan Anniina	2013	123	4
2.	Neuvonen Kati	Neuvonen Kati	FI000025334607	P	Lumme	2014	122	2
3.	Hokkanen Terhi	Lehtonen Tero ja Sirpa	FI000020049321	I	Aholan I.Hurme	2012	121	4
3.	Neuvonen Kati	Neuvonen Kati	FI000025205842	T	Tuuli	2012	121	5
5.	Virranniemi Silja	Virranniemi Silja	FI000025320937	A	Johonan Ailikki	2013	120	3
5.	Kupsala Sakari	Leppänen Helinä	FI000025262351	A	Kupsalan Vilinä	2013	120	4
5.	Neuvonen Kati	Neuvonen Kati	FI000001993365		M.Liini	2007	120	9
8.	Hokkanen Terhi	Hokkanen Terhi	FI000020049379	M	M.Maukas	2012	119	2
8.	Niemeläinen Pekka	Niemeläinen Pekka	FI000020052952		M.Cyra	2013	119	6
8.	Hokkanen Terhi	Hokkanen Terhi	FI000025018869		T. Omena	2009	119	7
8.	Hokkanen Terhi	Hokkanen Terhi	FI000002279363		L. Meikki	2008	119	16
TEXEL								
1.	Ollqvist Christer	Ollqvist Christer	FI000025483231	J		2014	143	1
2.	Ollqvist Christer	Ollqvist Christer	FI000025119573	DK		2011	137	6
2.	Ollqvist Christer	Ollqvist Christer	FI000000151355	L		2006	137	9
4.	Ollqvist Christer	HH Embryo Oy	FI000025335915	J	Ollqvist Birgitta	2014	133	1
5.	Ollqvist Christer	Ollqvist Christer	FI000025335879	DK		2013	131	1
6.	Ollqvist Christer	Ollqvist Christer	FI000025188849	DK		2012	130	4
7.	Ollqvist Christer	Ollqvist Christer	FI000001313071	M		2008	130	4
8.	Dahlin Lisbet ja John	Dahlin Lisbet ja John	FI000025123046	DK		2010	128	2
8.	Ollqvist Christer	Ollqvist Christer	FI000025188836	DK		2012	128	5
10.	Ollqvist Christer	Ollqvist Christer	FI000025268025	DV		2013	127	1
OXFORD DOWN								
1.	Salonen Marjatta	Vikström Heli	FI000001061530		Kaunotar	2007	126	5
2.	Enberg Hannele	Enberg Hannele	FI000002365426	A	JASMIN	2009	124	8
3.	Vikström Heli	Vikström Heli	FI000020039799	F	Jelkama	2012	122	2
4.	Vikström Heli	Vikström Heli	FI000020039800	F	Joutusa	2012	121	3
5.	Sirola Outi	Sirola Outi	FI000025292897	F	Fine	2012	120	3
6.	Enberg Hannele	Enberg Hannele	FI000025259770	CI	MABEL	2012	119	3
7.	Sirola Outi	Hankilanoja Juha	FI000025501076	N	Nadia	2014	117	1
7.	Suontausta Katja ja Ruopasa Pasi	Suontausta K. ja Ruopasa P.	FI000020048855	M	Molly	2012	117	3
7.	Sirola Outi	Rosvall Heli	FI000025202437	A	Adeliina	2011	117	4
7.	Enberg Hannele	Enberg Hannele	FI000002366111	M	KICKI	2010	117	4
7.	Enberg Hannele	Enberg Hannele	FI000002365756	D	JAZZI	2009	117	7
7.	Sirola Outi	Mäkinen Vuokko ja Henna	FI000025028234		A ANNALENA	2010	117	7
7.	Enberg Hannele	Enberg Hannele	FI000002365688	D	JUTTA	2009	117	10
7.	Sirola Outi	Sirola Outi	FI000000697044	D	Ilta	2006	117	10
7.	Sirola Outi	Hankilanoja Juha	FI000025028049	C	Cindy	2009	117	10
AHVENANMAANLAMMAS								
1.	Sikka Katja	Sikka Katja	FI000025193563	1	Ibabe b	2011	132	4
2.	Launo Mikko ja Toivonen Nina	Launo M. ja Toivonen N.	FI000025210158	7	Selma	2011	125	1
3.	Launo Mikko ja Toivonen Nina	Launo M. ja Toivonen N.	FI000025103343		Ketzia	2010	124	4
4.	Sikka Katja	Sikka Katja	FI000025070782	1	lines b	2011	122	4
5.	Häggblom Maija och Jan	Sikka Katja	FI000000374244		Jutta	2006	121	3
6.	Sikka Katja	Sikka Katja	FI000025193503	2	Ivanka f	2011	119	6
7.	Sikka Katja	Sikka Katja	FI000025095534		H b	2010	118	1
7.	Sikka Katja	Sikka Katja	FI000025193566	1	Isildur g	2011	118	1
7.	Sikka Katja	Sikka Katja	FI000025095543	1	Hjördis b	2010	118	2
7.	Sikka Katja	Sikka Katja	FI000025095516	1	Heluna d	2010	118	2
7.	Sikka Katja	Sikka Katja	FI000025327268	2	Keluna d	2013	118	2
7.	Määttilä AY Mäkinen	Määttilä AY Mäkinen	FI000025297038	4	Eugenia	2013	118	3
DORSET								
1.	Väinölä Päivi	Väinölä Päivi	FI000025476782	F		2014	121	2
2.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025105583	A	AH.Hilma	2010	116	7
3.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025349841	N	NA.Kiss	2013	111	1
3.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025261118	U	UN. Jimelda	2012	111	2
3.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025105572	A	AU.Hellevi	2010	111	6
6.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025105582	A	AH.Henna	2010	110	6
7.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025105579	A	AU.Helvi	2010	109	9
8.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025349800	U	UF.Karan	2013	108	1
8.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025261104	F	FA. July	2012	108	3
8.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025105575	A	AN.Helmi	2010	108	6
8.	Westersträhle Mikael	Laine Peppi	FI000025105626	AU	Happy	2010	108	8

RYGJA								
1.	Kovala Urpo	Kovala Urpo	FI000025297320	F		2013	139	1
2.	Kovala Urpo	Kovala Urpo	FI000025144636	DD	Lone	2011	127	4
3.	Kovala Urpo	Kovala Urpo	FI000025048543	E	Ea	2010	120	3
4.	Kovala Urpo	Kovala Urpo	FI000025297293	DD	Tove	2012	118	3
5.	Kovala Urpo	Kovala Urpo	FI000025297328	F		2013	115	1
5.	Fredin Viola ja Kalevi	Äijälä Hanna ja Virtanen Jouni	FI000025276708	B	Hilja	2012	115	4
7.	Fredin Viola ja Kalevi	Fredin Viola ja Kalevi	FI00001660038	C	Miina	2008	114	7
8.	Kovala Urpo	Kovala Urpo	FI000025144623	DD	Mona	2011	113	2
8.	Fredin Viola ja Kalevi	Fredin Viola ja Kalevi	FI000025109741	B	Hilkka	2012	113	2
10.	Äijälä Hanna ja Virtanen Jouni	Äijälä H. ja Virtanen J.	FI000025346507	C	Äijälän Kastanja	2013	112	1
10.	Kovala Urpo	Kovala Urpo	FI000025144572	GD	Gudrun	2011	112	3

Taulukko 8a. Parhaat pässit roduittain lihantuotantoindeksin (väh. 100) mukaan (väh. 20 jälk.)

Sijoitus	Jalostaja	Käyttötä vuonna 2014	EU-tunnus	Isä-linja	Nimi	Synt. aika	Lihan-tuotanto	Indeksit Lihak-kuus	Elävä-EUROP	Jälk. lkm
SUOMENLAMMAS										
1.	Lääkkö Erkki ja Ritva	Rahkala Sanna	FI000025088702	6	Rantamaan Alvari	2010	134	102	104	30
2.	Havia Simo	Sorakari Essi ja Aittola Antti	FI000025334297	21	Järvenpään Mara	2013	133	112	95	36
3.	Miikkulainen Sami ja Riikka	Parikka Pia ja Anssi	FI000025470616	1	Mäkitalon Kelpo	2013	127	113	92	53
4.	Heltelä Sari	Väinölä Päivi	FI000025239857	43	ASKOLAN JYSKY	2012	126	115	117	77
5.	Ingo Henrik	Lääkkö Erkki ja Ritva	FI000025245009	14	Ingon Mika	2012	125	110	92	23
6.	Lihasan Säätiö	Lihasan Säätiö	FI00002517106	21	Eikka	2009	123	95	92	45
7.	Lihasan Säätiö	Santanen Timo ja Seikku Outi	FI000025309167	1	1. Lihasan Konsta	2013	121	120	112	63
8.	Pelson vankila	Kurti Johanna	FI000025498077	45	Jalmari	2014	120	110	102	21
9.	Alamikkotervo Ari ja Johanna	Mattila Oiva	FI000025105258	43	Vanhalan Hemuli	2010	119	119	120	34
10.	Jaatinen Marjatta	Viitanen Janne ja Miila	FI000025171244	65	Jaatisen Joakim	2013	118	130	109	42
10.	Perälä Petteri ja Tuija	Parikka Pia ja Anssi	FI000025126397	4	Perälän Eevertti	2010	118	99	112	143
10.	Parikka Pia ja Anssi	Manninen Riikka	FI000025258071	12	Parikan Eros	2013	118	120	135	150
10.	Tiitola Mikko	Havia Simo	FI000025451194	21	Kylä-Tiitolan Heka	2013	118	126	121	151
KAINUUNHARMAS										
1.	Luukkonen Mika oy	Helasmo Jonna	FI000025297957	P	P. Laurilan Mustafa	2013	122	106	104	36
2.	Polso Eero ja Kaija	Neuvonen Kati	FI000020045108	P	P. Pekka	2012	121	105	103	68
2.	Keränen Sirpa ja Esa	Jaakola Sari	FI000025136101	T	Arvilan Tuhti	2010	121	112	118	142
4.	Leppänen Helinä	Leppänen Helinä	FI000025253368	T	Uunijuusto	2012	119	111	105	31
5.	Jaakola Sari	Leppänen Pekka	FI000025238772	R	R. Henkunan Jemi	2012	116	100	104	36
5.	Pelson vankila	Jaakola Sari	FI00002267825	A	A. Pelton Antti	2009	116	110	103	101
7.	Leppänen Helinä	Rintala Tapio	FI000025114505	NULL	T. Noittaan Rakki	2011	114	113	79	37
8.	Pelson vankila	Lohva Niina	FI000025498151	T	Pelson Näkki	2014	112	108	100	29
9.	Leppänen Helinä	Helasmo Jonna	FI000025213808	P	Noittaan Sepeli	2011	111	116	113	24
9.	Leppänen Helinä	Leppänen Helinä	FI000025253379	A	Uute	2012	111	119	118	27
9.	Iso-Junno Hannu, Pirjo	Hokkanen Terhi	FI000025034159	M	M. Hiekka	2010	111	102	106	78
TEXEL										
1.	Pohjasenaho Rauno ja Arja	Pohjasenaho R. ja A.	FI000025303145	DAF	Mikki	2012	133	119	123	29
2.	Mikkonen Sarita	Ollqvist Christer	FI000025200640	DB	Playboy	2012	124	126	115	55
2.	Varis Antero	Ollqvist Christer	FI000000938046	DK	Riku	2006	124	110	108	91
4.	Ahola Veli	Pohjasenaho R. ja A.	FI000025099204	DAF	DA Pablo	2011	120	125	123	142
5.	Kiiski Paula	Näykki Lasse	FI000020045404	DEP	Makke Prellu	2012	116	111	109	24
6.	Kiiski Paula	Näykki Lasse	FI000020045407	DBV	Masa Prellu	2012	115	122	108	32
7.	Leinonen Lauri	Kiiski Paula	DK008485500668	DB	Danske Bank	2006	114	122	115	42
8.	Näykki Lasse	Näykki Lasse	FI000025284989	DJ	NULL	2012	113	107	101	22
9.	Ahola Veli	Bränn Fredrik	FI000025023949	DV	Tomkil	2010	112	113	121	52
9.	Mikkonen Sarita	Mikkonen Sarita	FI000025240975	DAF	DF Heavy	2011	112	123	123	79
OXFORD DOWN										
1.	Sirola Outi	Sirola Outi	FI000025501035	N	Nooa	2012	134	126	120	26
2.	Sirola Outi	Brander Matias	FI000025346875	N	Napoleon	2013	117	107	106	21
2.	Enberg Hannele	Enberg Hannele	FI000025259946	F	NASIR	2013	117	116	111	24
2.	Sirola Outi	Enberg Hannele	FI000025501062	N	NINJA	2014	117	107	124	30
5.	Salonen Marjatta	Sirola Outi	FI00002023603	F	Frodo	2009	115	115	112	187
6.	Sirola Outi	Hankilanoja Juha	FI000025501009	MI	Moses	2014	114	102	111	21
6.	Enberg Hannele	Enberg Hannele	FI00002367453	C	JACK	2009	114	98	84	27
8.	Sirola Outi	Helttunen Saija	FI000025346820	M	Sirolan Max	2013	113	100	95	28
9.	Sirola Outi	Sirola Outi	FI000025202568	D	Durak	2012	110	114	102	24
10.	Sirola Outi	Sirola Outi	FI000025293019	G	Goljat	2013	109	106	92	26
10.	Enberg Hannele	Suontausta Katja ja Ruopsa Pasi	FI000025259894	CI	MAKEPEACE	2012	109	110	123	31
DORSET										
1.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025500564	B	BA. Lennart	2014	119	96	82	30
2.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025105665	A	AU. Hercules	2010	115	108	100	26
3.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025500528	F	FN. Lancelot	2014	111	94	98	24
4.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025261197	A	AF. Jazz	2012	105	104	100	45
5.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000002190617	N	NH. Yrjö	2007	101	103	103	86
RYGJA										
1.	Fredin Viola ja Kalevi	Fredin Viola ja Kalevi	FI000025197201	A	BOND	2011	118	115	108	21
2.	Fredin Viola ja Kalevi	Äijälä Hanna ja Virtanen Jouni	FI000025276697	C	Eben	2012	116	106	96	30
3.	Fredin Viola ja Kalevi	Fredin Viola ja Kalevi	FI000025197219	F	FELIX	2011	103	79	78	22
4.	Fredin Viola ja Kalevi	Fredin Viola ja Kalevi	FI000002628367	C	Lorenzo	2009	100	101	94	37
AHVENANMAANLAMMAS										
1.	Juhola Jari	Aholaidan tila	FI000020056265	5	Ali-Unkin Frederik	2013	103	102	111	37

8b. Parhaat uuhet roduittain lihantuotantoindeksin (väh. 100) mukaan (väh. 20 jälk.)

Sijoitus	Jalostaja	Käyttötila v. 2015	EU-tunnus	Isä-linja	Nimi	Synt. aika	Lihan-tuotanto	Indeksit Lihak-kuus	Elävä-EUROP	Jälk. lkm
SUOMENLAMMAS										
1.	Rahkala Sanna	Rahkala Sanna	FI000025274024	6	Jatta	2012	138	129	120	1
2.	Alamikkotervo Ari ja Johanna	Alamikkotervo Ari ja Johanna	FI000025105304	43	Vanhalan Hertta	2010	135	127	144	10
3.	Lihasulan Säätiö	Lihasulan Säätiö	FI000025091902	21		2010	132	130	120	1
4.	Hukkanen Sakari ja Mari	Hukkanen S. ja M.	FI000025466573	6	Mitte	2015	131	109	107	1
4.	Hukkanen Sakari ja Mari	Hukkanen S. ja M.	FI000025589323	65	Oili	2015	131	123	124	1
4.	Lohva Niina	Lohva Niina	FI000025558941	15	Lahtelan Ekatyttö	2015	131	120	109	1
7.	Havia Simo	Havia Simo	FI000020057874	21		2014	129	122	107	1
7.	Hukkanen Sakari ja Mari	Hukkanen S. ja M.	FI000025589327	65	Hämy	2015	129	128	122	1
7.	Lihasulan Säätiö	Lihasulan Säätiö	FI000025309201	3		2013	129	143	121	1
10.	Kotilainen Annaelina	Asikainen Petri	FI000025544360	12	Haukivillan Eerikäinen	2014	128	128	126	1
10.	Väinölä Päivi	Väinölä Päivi	FI000025564020	12		2015	128	135	117	1
10.	Piesala Eemeli	Piesala Eemeli				1999	128	140	122	1
KAINUUNHARMAS										
1.	Tavia Satu	Tavia Satu	FI000025526679	T	Melissa	2015	133	118	108	1
1.	Neuvonen Kati	Heikkilä Timo	FI000025615357	P	P.Maa	2015	133	120	108	1
3.	Iso-Junno Hannu, Pirjo	Iso-Junno Hannu, Pirjo	FI000025182719			2011	131	139	107	1
4.	Tavia Satu	Tavia Satu	FI000025526678	T	Milana	2015	130	116	112	1
4.	Helasmo Jonna	Helasmo Jonna	FI000025530379	P	Pietilän Laura	2014	130	132	114	1
6.	Niemeläinen Pekka	Niemeläinen Pekka	FI000025591681	R	Niemelän R. Ernea	2015	129	113	116	1
6.	Helasmo Jonna	Helasmo Jonna	FI000025530397		Pietilän Maatuska	2015	129	119	115	1
6.	Mustakangas Vesa	Mustakangas Vesa	FI000025509099	T	T. Peltomaan Sussu	2014	129	139	115	1
9.	Leppänen Helinä	Leppänen Helinä	FI000025499434		Blondi	2014	128	122	105	1
9.	Leppänen Helinä	Leppänen Helinä	FI000025499518	I	Etydi	2015	128	132	120	1
TEXEL										
1.	Ollqvist Christer	Ollqvist Christer	FI000025483204	DK		2014	132	126	112	1
2.	Pohjasenaho Rauno ja Arja	Pohjasenaho R. ja A.	FI000025554343	DAF		2014	129	115	112	1
2.	Pohjasenaho Rauno ja Arja	Pohjasenaho R. ja A.	FI00002028598	DK		2007	129	120	117	11
4.	Pohjasenaho Rauno ja Arja	Pohjasenaho R. ja A.	FI000025554356	DN		2014	128	123	119	1
4.	Pohjasenaho Rauno ja Arja	Pohjasenaho R. ja A.	FI000025460353	DAF		2013	128	123	120	1
6.	Pohjasenaho Rauno ja Arja	Pohjasenaho R. ja A.	FI000025554334	DN		2014	127	113	114	1
7.	Pohjasenaho Rauno ja Arja	Pohjasenaho R. ja A.	FI000025460364	DAF		2013	126	128	128	1
7.	Ollqvist Christer	Ollqvist Christer	FI000025188884	DV		2013	126	117	119	3
9.	Ollqvist Christer	Ollqvist Christer	FI000025483231	J		2014	125	93	94	1
9.	Näykki Lasse	Näykki Lasse	FI000025284940	DJ		2014	125	125	109	1
OXFORD DOWN										
1.	Sirola Outi	Sirola Outi	FI000025501211	G		2015	134	128	107	1
2.	Sirola Outi	Sirola Outi	FI000025202525	C	Sera	2012	129	127	112	2
2.	Sirola Outi	Sirola Outi	FI000025292897	F	Fine	2012	129	119	112	3
4.	Sirola Outi	Sirola Outi	FI000025501116	M		2015	127	112	104	1
4.	Sirola Outi	Sirola Outi	FI000025202606	F	Fenda	2012	127	120	112	2
4.	Enberg Hannele	Enberg Hannele	FI000002365426	A	JASMIN	2009	127	110	92	8
7.	Sirola Outi	Sirola Outi	FI000025501203	F		2015	126	125	118	1
7.	Sirola Outi	Sirola Outi	FI000025202541	D	Doora	2012	126	123	116	2
9.	Hankilanoja Juha	Hankilanoja Juha	FI000025576848	M	Minni	2015	125	112	120	1
9.	Sirola Outi	Sirola Outi	FI000025596481	F		2015	125	128	124	1
9.	Enberg Hannele	Enberg Hannele	FI000025259778	B	MARCHI	2012	125	121	104	4
9.	Sirola Outi	Sirola Outi	FI000025104590	D	Dora	2010	125	131	117	4
9.	Neuvonen Kati	Enberg Hannele	FI000001314821	CI	PIRKKO	2007	125	115	92	14
AHVENANMAANLAMMAS										
1.	Aholaidan tila	Aholaidan tila	FI000025492474	5	Aholaidan ISLA	2014	124	128	121	1
2.	Aholaidan tila	Aholaidan tila	FI000025042652	4	Aholaidan ELISABET	2012	123	126	114	4
2.		Aholaidan tila	FI000002374035		Tamara	2008	123	113	101	9
4.	Aholaidan tila	Aholaidan tila	FI000025492471	5	Aholaidan INGRID	2014	122	117	117	1
5.	Aholaidan tila	Aholaidan tila	FI000025492467	5	Aholaidan KERTTU	2015	121	123	115	1
6.	Aholaidan tila	Aholaidan tila	FI000025492486	5	Aholaidan KELLY	2015	120	121	123	1
7.	Aholaidan tila	Aholaidan tila	FI000025042657	4	Aholaidan HENRIETTA	2013	119	124	98	3
8.	Aholaidan tila	Aholaidan tila	FI000025042642	4	Aholaidan AURORA	2011	117	123	104	6
9.	Sikka Katja	Sikka Katja	FI000025592601	2	ss silmä	2015	116	124	119	1
9.	Sikka Katja	Sikka Katja	FI000025193563	1	Ibabe b	2011	116	95	96	3

DORSET										
1.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025105583	A	AH.Hilma	2010	126	111	105	5
2.	Westersträhle Mikael	Laine Peppi	FI000025574812	A	AU.	2015	121	103	92	1
2.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025105579	A	AU.Helvi	2010	121	112	101	9
4.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025574893	F	FA.	2015	120	106	99	1
5.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025574834	A	AU.	2015	119	102	94	1
5.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025574845	B	BH.	2015	119	114	106	1
5.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025261118	U	UN. Jimelda	2012	119	108	88	2
5.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025105575	A	AN.Helmi	2010	119	107	96	4
9.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025574837	F	FA. Hilman tytär	2015	118	102	102	1
9.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025500690	U	UA.Leenu	2014	118	107	96	1
9.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025500691	U	UA.Liinu	2014	118	106	95	1
9.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025349827	U	UA.Kaya	2013	118	111	102	1
9.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025349795	A	AU.Kuohu	2013	118	115	104	1
9.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025261100	F	FA. Johanna	2012	118	119	109	1
9.	Westersträhle Mikael	Suihkonen Mikko ja Vääräniemi Ulla	FI000025500712	A	AN. Lempi	2014	118	123	118	1
9.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025261048	F	FA. Jenna	2012	118	113	108	3
9.	Westersträhle Mikael	Westersträhle Mikael	FI000025105624	A	AN.Hallie	2010	118	109	102	7
RYGJÄ										
1.	Kovala Urpo	Kovala Urpo	FI000025453677	C		2014	127	115	114	1
2.	Kovala Urpo	Kovala Urpo	FI000025144636	DD	Lone	2011	124	104	99	3
3.	Kovala Urpo	Kovala Urpo	FI000025297320	F		2013	123	91	93	1
3.	Kovala Urpo	Kovala Urpo	FI000025453710	GD		2014	123	112	115	1
5.	Kovala Urpo	Kovala Urpo	FI000025453633	A		2014	122	112	97	1
5.	Äijälä Hanna ja Virtanen Jouni	Äijälä H. ja Virtanen J.	FI000025346517	C	Lollipop	2014	122	119	109	1
7.	Fredin Viola ja Kalevi	Äijälä Hanna ja Virtanen Jouni	FI000025109728	DD	Daisy	2012	121	128	118	2
8.	Fredin Viola ja Kalevi	Fredin Viola ja Kalevi	FI000001660038	C	Miina	2008	120	107	100	2
8.	Fredin Viola ja Kalevi	Äijälä Hanna ja Virtanen Jouni	FI000025109730	DD	Darja	2012	120	126	117	2
8.	Kovala Urpo	Kovala Urpo	FI000025048543	E	Ea	2010	120	103	95	5
8.	Penttinen Markku	Fredin Viola ja Kalevi	FI000001115347	F	LEMPI	2006	120	114	117	9

KÄÄNNÄ

Kiinnostuitko hittilistapässeistä?

Jalostusarvon ennusteilla eli BLUP-indekseillä maan parhaiksi rankatut pässit ja uuhet on listattu näillä sivuilla. Kiinnostuitko niiden suvuista? Tai haluaisitko ostaa hittilistan ykköspässin tai sen pojan?

Huippupässejä voi testiparittaa tilan uuhille WebLampaan Sukutaulu-näytöllä. Ohjelma näyttää sukusiitosasteiden lisäksi pässin tuotostiedot sekä sähköisen sukupuun.

Lisää huippupässejä ja -uuhia on tarjolla verkossa. Hittilistojen laajat versiot on julkaistu ProAgrian sivuilla www.proagria.fi/lammastuosseurantaa. Linkki tuloksiin löytyy myös Suomen Lammasyhdistyksen sivuilta Jalostus-osiosta. Uuhien ja pässien listoja ristiinlukemalla voi onnistua räätälöimään itselleen unelmayhdistelmän seuraavaksi isäpässiksi.

Kiinnostuitko lampaiden tuotosseurannasta ja tulostesi parantamisesta? Ota yhteyttä ProAgrian lammassiantuntijoihin www.proagria.fi/asiantuntijat. Yhteystiedot löytyvät myös tämän lehden sivulta 11.

**Uusi jäsenetu
suoramyyntitiloille:**
Yhteystiedot
suoramyyntikarttaan

Lampurin sähköiset kanavat

SLY:n verkkosivut lammasyhdistys.fi

Eläinvälityskanava lammasetti.fi

Tietopankki lammawiki.fi

Lammassuunnittelu proagria.fi/lammas

Lammasyhdistys Facebookissa

Tiedustelut: Pia Parikka
pia.parikka@lammasyhdistys.fi puh. 044 973 7000

Taulukko 9. Tilojen tuotostiedot v. 2015, paremmuusjärjestys 6 viikon karitsatuotosten perusteella (yli 2-vuotiaat uuhet)

Sijoitus	Tila	Tuotos- uuhia, kpl	Karit- soineita uuhia, kpl	Karitsointi- kertoja	Synt. karit- soita, kpl	Eloon karit- soita, kpl	Karitsa- tuotos/ uuhia, kg	6 vko paino, kg
KATRASKOKO: 10-29 YLI 2-VUOTIASTA TUOTOSUUHTA								
1.	Kärkkäinen Jari-Matti Tapio	17	17	18	54	47	43	17
1.	Pekkola Jani	27	27	27	101	84	43	15
3.	Ruokonen Jani	26	26	27	58	58	42	19
3.	Kivi Raija	12	12	14	36	34	42	15
3.	Hoffström Joakim	22	22	22	62	62	42	15
6.	Wiljakka Juha & Hankala Elina	22	22	22	70	60	41	15
6.	Ylipiessa Kirsi	12	12	12	35	35	41	14
6.	Kurtti Johanna	19	19	19	46	44	41	17
6.	Nevalainen Heidi	10	10	10	25	25	41	16
10.	Jaatinen Marjatta	22	22	22	59	54	40	18
KATRASKOKO: 30-49 YLI 2-VUOTIASTA TUOTOSUUHTA								
1.	Sjöberg Maria	33	33	33	104	98	47	15
2.	Lintunen Ann-Mari	34	34	34	113	108	46	14
3.	Punkka Altti	44	44	46	122	115	41	15
4.	Balk Raija	44	44	44	117	112	39	15
4.	Turu Anu ja Harri	42	42	47	119	106	39	15
6.	Ohukainen Jari	40	40	40	100	95	35	15
6.	Kiiski Paula	30	30	31	53	52	35	20
8.	Niemeläinen Pekka	31	31	36	92	87	34	13
9.	Sorakari Essi ja Aittola Antti	47	47	49	134	122	33	15
10.	Kajander Tony ja Kati	42	42	66	126	118	32	12
10.	Koro Juha	31	31	33	76	64	32	16
KATRASKOKO: 50-99 YLI 2-VUOTIASTA TUOTOSUUHTA								
1.	Mäkelä Ulla ja Antti	78	78	99	275	258	40	13
2.	Ingo Henrik	78	78	79	253	214	38	15
2.	Sorsa Ritva	64	64	68	207	180	38	14
4.	Nylund Timo	75	75	76	154	152	37	18
4.	Marjala Tuula	67	67	67	184	178	37	14
4.	Alamikkotervo Ari ja Johanna	96	96	98	280	256	37	14
7.	Hokkanen Terhi	94	94	95	267	253	36	13
8.	Lahtinen Sofia ja Lahti Juho	69	69	71	225	215	35	13
9.	Lehtonen Tero ja Sirpa	80	80	86	249	228	34	13
9.	Ahola Veli	85	85	91	137	130	34	24
9.	Häätylä Jari	76	76	77	180	165	34	15
9.	Vesa Rita	75	75	91	199	199	34	14
KATRASKOKO: VÄHINTÄÄN 100 YLI 2-VUOTIASTA TUOTOSUUHTA								
1.	Laine Peppi	134	134	135	312	296	42	19
2.	Westersträhle Mikael	169	169	171	396	375	39	18
3.	Väinölä Päivi	163	163	168	455	411	35	14
4.	Ollqvist Christer	110	110	125	278	242	34	18
4.	Havia Simo	109	109	118	315	299	34	15
6.	Parikka Pia ja Anssi	119	119	129	355	309	33	14
7.	Sirola Outi	122	122	131	239	217	32	19
7.	Rissanen Matti	201	201	208	421	395	32	18
7.	Leppänen Helinä	129	129	149	371	322	32	13
10.	Sihvonon Katja ja Syrjälä Hannu-Pekka	237	237	244	442	417	31	18

LAMPAANKERINNÄN SM-KILPAILUT Tampereella 8.10.2016

Paikka Tallipiha, Kuninkaankatu 4, 33210 Tampere
www.tallipiha.fi

Sarjat käsi- ja vaijerikoneille

Järjestäjä Pirkanmaan Lammaskerho

Lisätietoja elokuussa www.lammasyhdistys.fi

Yhteydenotot: Jan Suttle, jansuttle@netscape.net

Kirja kuin karkki

Omat lampaat – pienlampurin käsikirja on nimensä mukaan kohdennettu pienimuotoiseen lammastalouteen. Teos on kuitenkin niin monipuolinen ja kattava, että se kannattaa hankkia jokaisen lampurin kirjahyllyyn. Ehkä parasta kirjassa ovat kuitenkin valokuvat. Omat lampaat on taidetta!

Teksti **Pia Parikka**, kuva **Kirsti Hassinen**

Lammastalous on yleistynyt paitsi elinkeinona niin myös harrastuksena. Alan julkaisut ovat kuitenkin olleet kiven alla. Harrastajat sekä vasta-alkajat ovat joutuneet tyytymään tiedonhaalimiseen vaihtelevista lähteistä ja netin syövereistä.

Omat lampaat -kirja vastaa tähän huutoon. Tekijät Maatiaismuorina tunnettu *Kirsti Hassinen* ja lampuri *Jukka Tölliönen* ovat tehneet suuren työn kokoamalla yksiin kansiin kattavan tietopaketin lampaasta.

Vaikka teoksen kerrotaan olevan suunnattu pienlampureille, on sisältö niin monipuolinen ja syvälinen, että oppaasta hyötyvät varmasti myös pidemmälle edenneet lammastalouden ammattilaiset.

Lammastietoa yksissä kansissa

Vuosikymmenten kokemus paitsi lampaiden niin myös lampureiden parissa huokuu tekstistä. Tekijät tuntevat paitsi kohde-eläimensä niin myös lukijakuntansa. Teos valaisee leppoisaan tyyliinsä käänteitä lampaan elämän varrelta, ja osaa oivallisesti ennakoita mahdolliset sudenkuopat, joihin lampuri voi matkallaan kompastua.

Omat lampaat -kirja sisältää käytännössä kaiken oleellisen perustiedon lammastaloudesta. Käsikirjassa kerrotaan kattavasti muun muassa lampaan käyttäytymisestä, ruokinnasta ja hoidosta, laiduntamisesta sekä aitaamisesta, teurastuksesta ja jatkojalostuksesta lampaan monipuolisuutta ja perinteitä unohtamatta.

Mikä parasta, tieto on ajantasaisista, ja vaikeatkin byrokratian helmet on saatu kiillotettua lukijan ymmärtämään yksinkertaiseen muotoon. Riskinä on, että aika voi ajaa alati muuttuvassa byrokratian maailmassa ohi joistain yksityiskohdista.

Omat lampaat -käsikirjan ruokintaosuus perustuu karkearehualtaiseen ruokintaan, jossa perusrehuna on laadukas lehtevä heinä. Väkirehustuksesta olisi voinut ehkä antaa vielä muutaman karkean esimerkin. Lisäksi on myönnettävä, että toisin kuin oppaassa mainitaan, eivät alkuperäisrotumme valitettavasti ole kovin hyviä rehunkäyttäjiä toisin kuin jalostetut tuontirodut, esimerkiksi texel.

Pientilan arjesta kertova Maatiaismuorin palsta, nostolaatikot ja tiivistelmät tuovat väriä ja vaihtelua varsin asiapitoiseen tekstiin. Kuitenkin

ennen kaikkea valokuvat houkuttelevat kääntämään aina seuraavan aukeaman.

Mitä kaunista seuraavalta sivulta paljastuu?

Omat lampaat -käsikirjan kuvitus ansaitsee osakseen erityismaininnan. Valokuvaaja Kirsti Hassinen on ottanut teokseen valokuvia yhdeltätoista eri lammastilalta. Kuviin on selvästi panostettu ja niistä huokuu rauha. Maatiaismuorin kädenjälki näkyy.

Valokuvissa esiintyvät eläimet ovat hyvinvoivia ja taustalla siintää kaunis luonto eri sävyineen. Värejä hehkuvat ruoka-annokset suorastaan nostattavat veden kielelle. Ei ole liioiteltua sanoa oppaan olevan taideteos. Tekisi mieli asetella kirja kehyksiin seinälle, ja kääntää joka päivälle aina uusi kaunis sivu päivän tunnelman mukaan.

Itsekin ammattilaislampurina rohkenen suositella teosta varauksetta tietysti kaikille uusille lampureille ja alan harrastajille, mutta myös alan ammattilaisille ja lammastaiteen ystäville. Omat lampaat, pienlampurin käsikirja on myynnissä Adlibriksen ja Suomalaisen Kirjakaupan verkkokaupoissa.

”Onko oikein, että harrastuskoira käy juoksuttamassa tuotantoeläimiä”

Tuottaako tulevaisuuden lammas lampaanlihan sijasta elämyksiä?

Lammastalouden kenttä on Suomessa ikäänsä nähden laava. Lihan ja villan tuotannon lisäksi joukkoon mahtuu maisemanhoitoa ja hyvinvointipalveluja, kenties pian myös paimenkoiriin liittyvää elämyspalvelua.

Teksti **Kirsi Vertainen**
Kuvat **Minna Eronen**

Varsinaisesta lammastaloudesta voidaan puhua vasta vajaan 40 vuoden ajalta, mutta sinäkin aikana lihan ja villan rinnalle on versionut monta uutta tuotannonhaaraa. Tämä on huomioitu myös Lammastalouden uudessa strategiassa vuosille 2016–2022 (Lammas ja vuohi 1/2016), jossa maisemanhoito ja hyvinvointipalvelut on nostettu osaksi lammastaloutta. Nyt näiden ”perinteisempien” liitännäiselinkeinojen rinnalle on työntymässä uusi elämyspalveluala – paimenkoiraharrastus.

Eettisiä elämyksiä?

Lammas on helposti lähestyttävä eläin ja pienikokoisena vaivattomasti otettavissa erilaisten palvelujen osaksi. Tuotteistamista edesauttavat lampaaseen liitetyt myönteiset mielikuvat ja pehmeät arvot niin terapiaeläimenä, kuin maisemanhoitajanakin. Myös paimenkoirat ovat kuuluneet lammaspaimenen rinnalle jo varhaisista

ajoista ja Suomessakin paimenkoirien käyttö on kasvanut samassa suhteessa katraiden koon kasvaessa. Ensimmäiset bordercolliet tulivat Suomeen samoihin aikoihin, kun kehittyvä tuotannon alamme otti ensi askeliaan. Nyt paimennuksen painopiste on muuttumassa, sillä myös urbaanit ihmiset ovat löytäneet paimenkoirista ja paimentamisesta itselleen maanläheisen harrastuksen. Kursseilla, kokeissa ja kilpamentillä näkyy entistä enemmän osallistujia maatalouden ulkopuolelta ja meillä on jo lammastilallisia, joilla tilan yhtenä sivujuonteena on koulutuspalvelujen tarjoaminen paimenkoiraohjaajille ja -harrastajille.

Lampaan vai koiran laatuaikaa

Paimenkoiraharrastus heittää tuotannonalamme uusien kysymysten äärelle. Kuinka suhtautua laajeneviin lammasista hyödyntäviin palveluihin? Koulutettu paimenkoira edesauttaa lampaiden turvallista ja stressitöntä käsitte-

Koulutettu paimenkoira edesauttaa lampaiden turvallista ja stressitöntä käsittelyä. Paimenkoiraharrastus puolestaan hämärtää rajaa perinteisen lammastalouden ja elämystalouden välillä.

lyä eli kaikki on hyvin niin kauan, kun toiminta tähtää lampaan parhaaksi. Mutta entä sitten, kun paikalle saapuu koiraharrastaja, jonka korkein päämäärä ei ole lampaan hyvä, vaan laatu-ikä oman koiransa kanssa? Koira varmasti viihtyy, mutta lampaalle kyse ei ole mukavasta laatuajasta tai harrastamisesta, vaan lampaalle kaikki on totisinta totta. Kysymys kuuluu-kin, miten on tällaisen toiminnan eettisyyden laita? Termiä ”eettisyys” toistellaan lihan tuotannon yhteydessä jatkuvasti. Sanakirjamerkityksessään se tarkoittaa ”siveysopillista” eikä sillä ole lihantuotannon kanssa juuri yhteistä, mutta ehkä termin voidaan sanoa vakiintuneen kuvaamaan pyrkimystä toimia oikein ja tiettyjen arvojen mukaan. Lampaiden kohdalla tämä voisi tarkoittaa perustarpeista huolehtimisen lisäksi niin vapaata elämää kuin mahdollista ilman kipua, stressiä ja pelkoa.

Miten tämä periaate istuu koiraharjoituksiin, joissa lammas joutuu epä mukavuusalueelle vain siksi, että harrastajan koira saa toteuttaa uinuvia vaistojaan? Venyttääkö siis lampaiden harrastuspaimennus eettisen tuotannon periaatteita? Onko oikein, että harrastuskoira käy juoksuttamassa tuotantoeläimiä? Olisiko eettisempää, että niitä juoksuttaisi koira, jolla on tulevaisuus työkoirana?

Koiraharrastustoiminta hämärtää rajaa perinteisen lammastalouden ja elämystalouden välillä. Onko lammas ylimalkaan enää tuotantoeläin, jos se lihan sijaan tuottaa elämyksiä koiralle ja sen omistajalle? Edelleen voi kysyä, onko oikein, että lampaiden avulla tarjotaan viihdykettä maksavalle koiraharrastajalle? Toiminnan eettisyyden määrittelyä hankaloittaa myös se, että niin kauan, kun lammas on edelleen tuotantoeläin, me elinkeinonharjoittajat emme päästä asioista yksin, vaan tuotannonalaamme arvottavat myös maatalouden ulkopuoliset ryhmät, kuten kuluttajat ja eläintensuojelijat ja tämä täytyy ottaa huomioon myös

Lampaan kannalta on samantekevää, onko kurssilainen tai kokeeseen osallistuja harrastus- vai työkoira, lammas joutuu juoksemaan joka tapauksessa.

LAMPAAN KÄYTTÄYTYMINEN JA KÄSITTELY OSAKSI KOIRANKOULUTUSTA

Lampaan kannalta on loppujen lopuksi samantekevää, onko kurssilainen tai kokeeseen osallistuja harrastus- vai työkoira, lammas joutuu juoksemaan joka tapauksessa. Lampaalle on tärkeintä tulla kohdelluksi asiallisesti, kunnioittavasti ja mahdollisimman stressittömästi. Siksi olisikin hedelmällisintä miettiä, kuinka harjoitukset järjestetään mahdollisimman järkevästi lampaiden kannalta. Tähän päämäärään pyrkivät Minna Eronen Kiteeltä Farmirekku-yrityksestä, ja Anja Lehtiö Sipoosta.

Heidän vuonna 2015 lanseeraamansa, osittain verkossa toimiva NextStep-kurssinsa on lähtenyt tarpeesta parantaa eläinten käsittelyn käytänteitä harjoitusolosuhteissa. Kurssin ideana on, että uusi koiranomistaja autetaan alkuun askel askeleelta videomateriaalin ja kotitehtävien avulla. Vasta tämän jälkeen mennään perinteiseen tyyliin järjestetyille kurssille vieraalle tilalle. Näin ensimmäiseen kurssipäiväänsä saapuva koira ymmärtää jo hieman siitä, mistä on kysymys ja pahimmat ylilyönnit voidaan välttää. Paimennuksen lisäksi kurssilla opetetaan koiranomistajalle hyviä eläinten käsittelytapoja ja eläinten käyttäytymistä.

Koko tuotannonalan yhteinen kysymys

Paimenkoiraharrastus on tullut jäädäkseen, halusimme tai emme. Lampaan kannalta olisi vahinko, jos lampurit jättäytyisivät toiminnan ulkopuolelle. Jos koulutuspalvelun tarjoaja on lampuri, on edes joitakin takeita siitä, että SHVNK:n peräänkuuluttama kohde-eläimen hyvinvointi otetaan lajinmukaisella tavalla huomioon. Lampuri voi koirakursseilla ”myydä” lammasosaamista, kuten Minna Eronen ja Anja Lehtiön esimerkki osoittaa, ja tietoisuuden ja oikeiden hoitokäytänteiden lisääntyminen lisää viime kädessä lampaiden hyvinvointia myös koiraharrastajien keskuudessa.

”Lampaalle on tärkeintä tulla kohdelluksi asiallisesti, kunnioittavasti ja mahdollisimman stressittömästi.”

välillisesti lampaan avulla tuotettavien palvelujen kohdalla.

Myös Maa- ja metsätalousministeriön asettama Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta

(SHVNK) on julkaissut kannanoton, jossa se ilmaisee huolensa harrastus- ja työkoirien testaamisessa käytettävien kohde-eläinten hyvinvoinnista.

KÄÄNNÄ

Kannanotto koskee tiettyjen metsästyskoirarotujen testaamista ketuilla ja paimenkoirarotujen testitilanteita lampaila ja poroilla. Huolen aiheiksi nousevat kohde-eläinten hyvinvointi, hoito ja pito-olosuhteet.

Lammastilan päätösvallassa

Mikäli lammastilallinen päättyy koulutuspalveluja tarjoamaan, joutuu hän ratkaisemaan omalta kohdaltaan myös tämän eettisen kysymyksen. Moni on ratkaissut ongelman pitämällä harjoituksia vain ”oikeille” työkoirille.

Tästä seuraa vaikeus, kuinka oikea työkoira määritellään. Lisäksi osallistujien rajaaminen vain todellisiin työkoiriin ei myöskään aina takaa harjoitusten laatua lampaiden näkökulmasta katsottuna. Tänä päivänä meillä on harastajia, joiden koirat ovat pidemmälle ja paremmin koulutettuja, kuin monella tilallisella.

Parhaimmillaankin paimenkoirien koulutuspalvelut tulevat olemaan marginaalissa jo alan vaatiman erikoisosaamisen vuoksi ja ovat siksi ehkä vain muutamien tilojen keino selviytyä. Tästä huolimatta asia on koko tuotannonalan yhteinen, sillä

periaatteellisella tasolla liikuttaessa kysymys on oman toimialamme pelisäännöistä nyt ja tulevaisuudessa. Tietyt reunaehdot tuotteistamiselle olisi hyvä asettaa elinkeinon sisältä käsin. Asia on yhteinen myös käytännön tasolla. Huonosti toteutetusta koulutustoiminnasta kärsii koko sektori, sillä yksikin ikävä esimerkki riittää saattamaan koko tuotannonalan huonoon valoon. Oikein toteutettu koirien koulutustoiminta hyvin järjestettyine paimennusnäytöksineen ja kisoineen puolestaan lisää koko elinkeinon positiivista imagoa ja elinkelpoisuutta.

REHU-ÄSSÄ OY

- LAMMASKIVENNÄISIÄ myös luomutuotantoon hyväksytyt.
- NUOLUKIVET myös luomutuotantoon hyväksytyt.

POHJANMAAN REHU-ÄSSÄ OY

PUH: 06 344 4433

FAX: 06 344 4432

email: rehuassa@rehuassa.fi

”Oikein toteutettu koirien koulutustoiminta hyvin järjestettyine paimennusnäytöksineen ja kisoineen puolestaan lisää koko elinkeinon positiivista imagoa ja elinkelpoisuutta.”

Ammattilaisen valinta! Lampaiden kerintään ja sorkkien hoitoon

Huolto- ja teroituspalvelut

Huolto- ja teroituspalvelut kerintäkoneille ja tarvikkeille!

Rantsilta kaikki tuotteet helposti ja vaivattomasti kotiovellesi!

Aesculap-trimmereiden yli 100 vuoden historia takaa tarkkuuden ja laadun. Nämä leikkurit on suunniteltu kestämaan päivittäistä työskentelyä ja ammattilaisten kovaa käyttöä.

Felcon sorkkasakset on suunniteltu yhteistyössä lammas- ja vuohikasvattajien kanssa! Erinomainen leikkuutehokkuus ja ergonominen muotoilu.

rantsi

Rantsi, Honkasaarentie 98, 32200 LOIMAA, Finland - puh. 040-8355233 www.rantsi.fi - janne.makelainen@rantsi.fi

Professori Kalle Maijala on kuollut

Suomalaisille kotieläin ihmisille, myös lampureille, yli 50 vuoden ajalta tuttu professori *Kalle Maijala* kuoli vaikean sairauden uuvuttamana 4.3.2016 Kustaankartanossa Helsingissä. Hän oli syntynyt Kangasalla 26.5.1927.

Kalle Maijalan kotitalalla kasvatettiin lähes kaikkia kotieläimiä, joten ne tulivat hänelle tutuiksi jo lapsena. Erityisesti hevoset kiinnostivat Kallea koulupoikana ja kertomansa mukaan hän seurasi mielenkiinnolla niiden arvostelua näyttelyissä. Niinpä hän Helsingin yliopistossa opiskellessaan erikoistui kotieläinjalostukseen, mutta kouluajan mieltymys laajentui kaikkia kotieläimiä koskevaksi.

Kalle Maijala valmistui vuonna 1954 maatalous-metsätieteiden kandidaatiksi, ja väitteli tohtoriksi kymmenen vuotta myöhemmin. Hän suuntasi heti kotieläinjalostusta käsittelevään työhön. Jo seuraavana vuonna hän ja siirtyi Maatalouskoelaitoksen kotieläinjalostusosastoon. Siitä alkoi Kallen merkittävä tutkijan ura, jonka työ ja saavutukset eivät ole koituneet vain oman maamme hyödyksi. Lammastutkimukset tulivat mukaan jo vuodesta 1956 alkaen pienimuotoisilla risteytyskokeilla. Varsinainen tutkimuksen ja jalostuksen kohde lammaspuoella oli kuitenkin valtarotu suomenlammas.

Kalle Maijalaa kiinnostivat erityisesti kotieläinten lisääntymisominaisuudet ja suomalainen lammas tarjosi tässä mielessä erinomaisen aineiston. Jatko-opintoihin liittyvällä vierailullaan Edinburghissa Skotlannissa vuonna 1961 hän oli kertonut suomalaisen uuden synnyttävän keskimäärin useita karitsoita kerralla, mikä oli herättänyt sikäläisten tutkijoiden mielenkiinnon. Seuraavana vuonna Skotlantiin vietiinkin jo ensimmäiset suomalaiset jalostuslampaat. Siitä lähtien alkoi tulla niin paljon tiedusteluja maailmalta, että lampaastamme oli saatava englanninkielistä informaatiota. Kotieläintuotannon maailmankonferenssissa Edinburghissa vuonna 1966 Kalle Maijala piti esitelmän lampaastamme käyttäen siitä nimitystä Finnsheep – suomenlammas. Nimitys tulikin nopeasti yleiseen käyttöön Suomessa ja maailmalla. Ja tämän esityksen lyhennelmästä muodostui Kallen kertoman mukaan hänen kaikkein eniten referoitu kirjoituksensa maailmalla.

Seuraavien vuosikymmenien aikana Kalle Maijalalta pyydettiin kymmeniä kirjoituksia ja esitelmiä suomenlampaasta ja suomalaisesta lammastaloudesta sekä kotimaassa että ulkomailla. Euroopan kotieläinkongresseista tuli Kallelle tärkeä foorumi ja vuosittain niissä tutkijoiden esityksissä oli mukana suomenlammas. Sveitsin kongressissa tapahtuneessa esittelyssä Kalle Maijalasta oli jopa käytetty nimitystä suomenlampaan kuningas – King of Finnsheep. Kotieläintuotannon maailmankonferenssissa Helsingissä Maijala organisoii erillisen symposiumin, jossa käsiteltiin lampaiden sikiävyyttä ja kokemuksia suomenlampaasta monista maailman maista.

Kalle Maijalan toimesta aloitettiin lammastarkkailun ATK-tuloskäsittelyn kehittäminen maassamme ja pässien yksilöarvostelu, ns. pässitestit. Hän tutki kiinnostuneena myös nelinäisyyttä suomalaisilla uuhilla. Kalle Maijala oli Lampaanjalostusyhdistyksen (Suomen Lammasyhdistys nykyisin) johtokunnan jäsenenä vuosina 1977–1988, joista vuodet 1982–1988 puheenjohtajana. Sinä aikana Kallen esitelmä- ja kurssitilaisuudet kotimaassa luonnollisesti lisääntyivät. Hän korosti lampaan monipuolisuutta tuotanto-eläimenä ja oli mukana vetämässä lammastaloudelle tuotantomallien kehittäjä. Myöhemmin hän osallistui usein lammasta koskeviin keskusteluihin ja laati kirjoituksia lehtiin. Suomen Lammasyhdistyksen hallitus kutsui hänet yhdistyksen kunniajäseneksi vuonna 1989 yhdistyksen täyttäessä 80 vuotta. Vuonna 1998 Kalle Maijala kokosi historiikin ”Kahdeksan vuosikymmentä järjestettyä lampaanjalostusta” ja piti juhlaesitelmän.

Kalle Maijala oli todella innostunut ja aikaansaava tutkija, sekä pidetty esitelmöitsijä ja kirjoittaja. Hän antautui myös mielellään keskusteluihin ja osoittautui avoimeksi sekä helposti lähestyttäväksi.

Eino Hautakangas

Kuvassa Kalle Maijala vaimonsa Kirstin kanssa kotinsa pihamaalla 1990-luvulla.

Kuva: Eino Hautakangas

Suomalainen oxford down -eläinaines
sai kehuja brittiläisiltä lampureilta.

Jalostusvalinta on katraan kulmakivi

Sirolan tila Tohmajärveltä sai talvella harvinaisia vieraita jalostamansa oxford down -rodun kotimaasta Iso-Britanniasta. *Ruth ja Andrew Steele* Yorkshirestä tutustuvat suomalaiseen eläinainekseen joulukuussa 2015. Samalla pidettiin myös ensimmäinen rotukohtainen jalostuspäivä Tohmajärvellä Sirolan tilalla.

Kirjoittaja **Kirsi Vertainen**
Kuvat **Jari Sirola ja Ruth Steele**

Oxford down -jalostuspäivän teemana oli oxford downien rakenne ja jalostusvalinta. Jalostuseläinten valinta lähtee aina tilan omista tarpeista ja eläinten käyttötarkoituksesta, vaikka se tapahtuukin rotumääritelmän antamissa rajoissa.

Weeton Oxfords

Ruth ja Andrew Steelen tila, Red House Farm sijaitsee Weetonissa, itäisessä Yorkshiressä. He ostivat tilan vuonna 2002, kun molemmat työskentelivät vielä sikatalouden parissa. Tilalla oli valmiina kaksi tuulivoimalaa sähköä tuottamassa sekä sikala, joten niillä päätettiin jatkaa. Sikamäärä on tuplaantunut alun reilusta 600 siasta 1 200 lihotussikaan. Sian kasvatusta on tuonut leivän pöytään samalla, kun tuotantoa on käännetty hiljalleen kohti naudan ja lampaan jalostusta. Andrew'lla on pieni simmental-karja, kun taas puhdas oxford down -jalostuskatras on Ruthin heiniä. Ensimmäiset ”oksit” tulivat Weetoniin 2006 ja tällä hetkellä

Yläkuva. Oxford downien ensimmäinen rotupäivä pidettiin Sirolan tilalla Tohmajärvellä. Tilalla on harjoitettu rodun kasvatusta jo yli 20 vuotta eikä turhaan: englantilaisvieraiden mukaan tällä maailman suurimpiin lukeutuvalla ”oksien” puhdasjalostusta harjoittavalla tilalla eläin on rakenteellisesti korkealuokkainen ja täysin vertailun kestävä. Etualalla Andrew Steele ja Outi Sirola tutustumassa tilan pässivalikoimaan. Ruth Steele taustalla vasemmalla suomalaisten osanottajien kanssa.

Alakuva. Andrew Steele, Sari Heltelä ja Outi Sirola tutkimassa pässien skannaustuloksia.

uuhia on 22. Lammas- ja nautamäärän lisäämisen esteenä on tilan pieni pinta-ala, sillä heillä on vain 10 eekkeriä (noin 4 hehtaaria) laidunmaata.

Ruthin työsarkaa kotitilalla ovat sikojen ja oman oxford down -katraan hoito. Ruth kuuluu myös Oxford Down Sheep Breeders Association (ODSBA) eli rotuyhdistyksen johtokuntaan. Uuhet karitsoivat joulutammikuussa, jolloin karitsat ovat kesän näyttelysesongin alkaessa jo kookkaita. Tilan lammastalous nojaa myytävään eläinainekseen. Uuhikaritsat jätetään kasvamaan ja niitä myydään jalostuseläimiksi eri-ikäisinä. Pässikaritsat, joilla ei ole tulevaisuutta jalostuseläimenä, myydään teuraina suoraan ravintoloihin tai puolikkaina ruhoina yksityisasiakkaille. Omille kasvateille haetaan sellaisia ominaisuuksia, jotka myyvät, muuten eläinkauppa ei käy.

Andrew'ta voi puolestaan kutsua maatalousalan moniottelijaksi, jonka työpaikkoja ovat heilautelleet Britannian kotieläintalouden terveysongelmat. Sikabisnes tarjosi työtä silloin, kun BSE jylläsi pahana. Kun sikatalous ajoi karille 1990-luvulla, Andrew siirtyi Signetille työskentelemään nautakarjan parissa. Se kontrahti puolestaan loppui suu- ja sorkkatauti-epidemiaan. Noin viisi vuotta sitten Andrew siirtyi takaisin Signetille ja tekee tällä hetkellä ultraäänimittauksia jalostuskarjoissa ja -katraissa. Signetin kokonaismitausmäärät ovat vuositasolla 40 000 karitsaa, joista Andrew'n osuus on neljännes.

Britannian lammastalouden haasteita

Andrew'n mukaan Britannian lammastalous nojaa vahvasti risteytystuotantoon. Lähtökohtana ovat hill-rodut eli vuoristolampaat, joita elää miljoonittain karuissa olosuhteissa laajoilla

aitaamattomilla ylängöillä. Näistä eläimistä on vain noin prosentti on rekisteröity, eikä varsinaisesta jalostuksesta voi puhua. Silti tämä materiaali on noin 30 prosenttia koko maan lammasmäärästä. Kolmen tai neljän karitsoinnin jälkeen uuhet tuodaan alemmas upland-alueelle ja astutetaan bluefaced leicesterillä. Näin syntyneet ”mulet” eli risteytysuuhet astutetaan liharotupässillä ja karitsat kasvatetaan alavilla laidunmailla teuraaksi.

Vuosittain 10 miljoonaa karitsaa päättyy teuraaksi ja tästä määrästä yli puolet heinä–marraskuun välisenä aikana. Teuraskaritsoista puolet myydään huutokauppojen kautta. Karitsaa päättyy lihakauppoihin ja vientiin, mutta suurin osa eli 70 prosenttia tuotetusta karitsasta myydään supermarketien kautta. Supermarketit ostavat 16–21-kiloisia ruhoja, lihakauppa 16–25-kiloisia ja vientiin menee 9–21-kiloisia. Lihakaupan kautta menevät ruhot ovat selvästi raskaampia.

Valtavasta lammasteollisuudesta huolimatta lammastalouden taso on Britanniassa hyvin kirjavaa. On muutama uuden harrastekatraita, tuhansien uuhien tiloja, ja kaikkea siltä väliltä. On tiloja, joilla kaikki tehdään viimeisen päälle nykuteknologiaa hyödyntäen ja toisaalta tiloja, joissa kaikki tehdään kuten jo isän tai jopa isoisan aikoina. Myös erilaiset muotivirtaukset väärivät kauppaa. Aiemmin rahakkaat ihmiset sijoittivat kilpahevosiin tai vinttikoiriin, nyt rahaa laitetaan myös lampaisiin. Usean ostajan syndikaatit voivat maksaa huimia summia haluamistaan pässeistä ja jopa eläimistä, joista ei voi odottaa taloudellista tulosta. Tästä on esimerkkinä viime vuonna myyty texel-pässi Knap Vicious Sid, josta maksettiin 152 250 puntaa, vaikka eläimen kaikki indeksit olivat niin sanotusti viivan väärällä puolel-

KÄÄNNÄ

la. Tällainen toiminta nostaa hintoja kautta linjan ja voi olla uhkana niille, jotka yrittävät oikeasti saada elanton-sa lammastaloudesta.

Markkinoiden lait ovat myös arvaamattomat. Jotkut rodut nousevat ja jotkut unohdetaan ja näitä mekanismeja on lähes mahdoton ennustaa. Esimerkiksi viime aikoina on suosiota emorotuna saanut vanha L'leyn-rotuinen lammas, joka käväisi melkein sukupuuton partaalla, mutta elvytettiin jälleen elinkelpoiseksi. Tällä hetkellä nämä lampaat ovat rekisteröityjä ja vievät "muuleilta" markkinaosuutta, koska L'leyn-lampaasta on tarjolla enemmän tietoa ja dataa.

Oxford down -jalostuksen kompastuskiviä

Oxford downien osuus Britannian koko lammasmäärästä on noin promille. Suosion laskuun terminaalirotuna on vaikuttanut toisen maailman sodan jälkeinen kehitystrendi kohti pienempiä ruhokokoja. Ruth näkee oxford downien kasvatuksen yhtenä ongelmana "hobbyfarmarit" eli pikkukatrasta pitävät harrastelijat ja toisaalta näyttelyharrastajat. Molemmille ostajaryhmille tärkeintä on ulkonäkö ja heiltä puuttuu kunnianhimoa kehittää eläinainesta, rodun kaupallisia ominaisuuksia tai edes mittauttaa eläimiään. Tämä syö Ruthin mukaan oxford downin mainetta vakavasti otettavana tuotantoeläimenä.

Tällä hetkellä Ruth on koko Englannin ainoa oxford down -kasvattaja,

Kuva: Jari Sirola

joka mittauttaa karitsansa. Näin dataa jalostusvalinnan perustaksi ei kerry, toisin kuin Suomessa. Toisaalta jalostusvalinta ei saisi perustuakaan pelkästään eläinten skannaamiseen ja näin aikaan saatuihin tuloksiin. Mittaus-

Jalostuseläimen valinnassa on huomioitava monta asiaa; eläimen suku, data, ulkomuoto ja rakenne... hampaita unohdatta.

KOOSTAAN TUNNETTU ROTU

Oxford downien koon pienentymistä on huolestuneena seurannut myös Alan Hambley, ODSBA:n pitkäaikainen rekisterin ylläpitäjä. Muutamat kasvattajat ovat lähteneet tarkoituksellisesti kilpailemaan texelin kanssa tavoitellen pienempää kokoa ja lihaksikkaampaa ja tiiviimpää rakennetta. Sama on tapahtunut Tanskassa. Lopputuloksena on eläin, jolla on parempi rakenne, mutta joka on kooltaan pienempi. Pienempikokoisella eläimellä esimerkiksi takapaisti voi olla parempi muodoltaan, mutta eläimen koosta johtuen se on myös lyhyempi.

Hambleyn mukaan Britanniassa tulisi oxford downien rakennetta parantaa, mutta sitä ei saisi tehdä eläimen koon kustannuksella. Oxford down on ollut kautta aikain se suurin ja tunnettu juuri koostaan. Olisi harmillista, jos oxford down joutuisi luopumaan tästä ainoasta edusta, joka erottaa sen muista terminaaliroduista, joita Britanniastakin löytyy laaja kirjo. Koko on se tekijä, joka tekee rodusta uniikin. Jos halutaan pienempiä eläimiä, voidaan saman tien siirtyä kasvattamaan Hampshire Downeja, joista "oksitkin" on aikoinaan suurella vaivalla saatu jalostettua. Eli jos lyhytnäköisesti vastataan markkinoiden heilahduksiin rotutyyppejä muuttamalla, voidaan samalla menettää jotakin ainutlaatuista, Hambley kertoo. Pitemmällä tähtäimellä voi olla kuitenkin taloudellisempaa kasvattaa kookasta eläintä, sillä suurikin voi olla taloudellinen. Suuresta eläimestä saa paljon lihaa ja ottaen huomioon rodun rehunkäyttöhyötysuhteen, tämä tuskin tulee sen kalliimmaksi, kuin pienemmilläkäänroduilla.

tulokset ovat hyvä työkalu, mutta voi yksinomaaisena välineenä johtaa vääristyneeseen lopputulokseen.

Rotumääritelmässä pysyminen

Kasvattajien yhteisesti laatiman rotumääritelmän tulisi olla se perusta, johon rodun jalostustyö nojaa ja jalostuksella tulisi tavoitella määritelmässä painotettuja piirteitä. Tämä tulisi muistaa myös Suomessa, jossa EUROP-luokittelu ja mittaukset ovat rutiinitoimenpiteitä jalostusta harjoitavissa katraissa. EUROP-luokittelussa parhaan tuloksen saava eläin ei aina vastaa ideaalia rodun edustajaa. Esimerkiksi juuri oxford downien kohdalla täytyy huomioida, että koska pienikokoisempi ja kompaktimpi eläin voi saada helpommin paremmat EUROP-luokitukset, tulosten sokea seuraaminen voi johtaa pitkällä aikavälillä koon pienenemiseen.

Eri käyttötarkoitukset

Vaikka rotumääritelmän noudattaminen asettaa ulkonäölle ja rakenteelle

tiettyt kriteerit, joustavuutta eläinvalintaan tuo taas eri käyttötarkoituksiin tarvittavat erilaiset ominaisuudet. Yhtä ainoaa oikeaa eläintä tai pässiä ei ole olemassa, vaan joka tilalla on omat lähtökohdat eläinvalinnoille, Ruth muistuttaa.

Jos valitaan eläintä näyttelyyn, se tehdään eri perustein, kuin tuotanto- tai jalostuskatraaseen. Näyttelyeläin saa olla näyttävä, itsetietoinen ja itse-riittoinenkin. Villaa ei saa olla liikaa pään alueella tai etenkin korvissa, mutta jaloissa sitä tulee olla runsaasti. Pään ja sen rodunomaisuuteen tulee näyttelyeläimellä kiinnittää erityistä huomiota. Myös hampaita ja purentaa tarkistaa moni tuomari mielellään.

Jos taas valitaan pässiä risteytystuotantokatraaseen, painottuvat hyvät lihantuotanto-ominaisuudet ja indeksit, hyvät teurasluokituspisteet ja tiivis, pyöreä ja kompakti runko. Eläimen hyviin kasvuihin kannattaa myös kiinnittää huomiota eikä pää saisi olla liian suuri, ettei se aiheuta alkuperäisrodun kanssa ikäviä yllätyksiä.

Kuva: Jari Sirola

Indeksien ja ulkomuodon lisäksi jalostuseläinvalinnassa kannattaa ottaa myös kädet avuksi. Selän pyöreyttä ja kunto- luokkaa on vaikea silmämääräisesti arvioida. Andrew Steele tunnustelemassa selän lihaksikkautta.

”On muutaman uuhien harrastekatraita, tuhansien uuhien tiloja, ja kaikkea siltä väliltä.”

RUTHIN VINKIT PÄSSIVALINTAAN JALOSTUSKATRASTA VARTEN:

TARKISTA ENSIN sukutaulu ja katso vasta sen jälkeen ulkomuotoa.

RAKENTEEN KOLME TÄRKEINTÄ yksityiskohtaa ovat selkä, paistit ja jalat:

- **Pässin selkälinjan tulee olla suora**, eikä lapojen takana saa olla kuroutumaa. Tämän saa selville nostamalla eläimen päätä ja tarkistamalla, tuleeko kuoppa lapojen taakse.
- **Takapaistien tulee olla täyteläiset ja kookkaat.**
- **Pässillä on oltava hyvät jalat.** Jalkojen tulee olla suorat edestä ja takaa katsottuna. Eläimen tulee myös kävelytettäessä kulkea suoraan. Takajaloissa tulee olla kunnollinen kinnerkulma eivätkä vuohiset saa olla vennot.

PÄSSIN TULEE OLLA leveä edestä ja rintalihasten hyvin muodostuneet.

PÄSSILLÄ ON OLTAVA hyvät hampaat, ei ylä- tai alapurentaa, ja kaksi tasakokoista kivistä.

KOKO JA PAINO TULEE OLLA Ikään nähden sopivassa suhteessa. Suuri eläin kehitty hieman hitaammin, joten se tarvitsee pidemmän ajan näyttääkseen valmiilta.

PÄÄN TULISI OLLA rodunomainen ja turvan mieluummin lyhyt ja leveä, kuin pitkä ja kapea.

Jalostusvalinnassa on indeksien lisäksi katsottava myös eläintä. Kuvassa kaksi Sirolan tilan oxford down- pässiä, joista oikeanpuoleinen on klassinen rotunsa edustaja, kookas ja raamikas eläin. Vasemman puoleisella on puolestaan pienempi koko, mutta paremmat indeksit. Käyttötarkoitusta mietittäessä vasemman puoleinen sopisi risteytystuotantoon, kun taas oikean puoleinen on selkeästi jalostuseläinainesta.

Kuva: Ruth Steele

Vuohitalous kasvaa Suomessa

Kutun maidontuotantoa aloittavia ja aloittamisesta kiinnostuneita maatiloja on useita. Tilakohtaisia kannattavuuslaskelmia on tehty, ja tehdään edelleen. Pukkikilikasvattamoja on aloittanut kaksi. Valmistumassa on myös vuohitalouden rakennusinvestointeja. Näkymät Vuohiyhdistyksen vuosikokouksessa olivat lupaavat.

Kuva: Susanna Kujala

Milla Alanco

ProAgria Etelä-Pohjanmaa
Erityisasiantuntija Lammas ja vuohitilat

Loppuvuodesta nähdään, montako tilaa lopulta aloittaa. Niistä kerrotaan lisää myöhemmin. Suomen Vuohiyhdistyksen vuosikokous pidettiin huhtikuussa Tampereella. Sääntömääräisten asioiden lisäksi keskusteltiin ajankohtaisista aiheista ja määritettiin lisää suositushintoja.

Tukiasiat tärkeitä vuonna 2015

Vuohiyhdistyksen vuoden 2015 toiminnan tärkeimpänä asiana on ollut tukiasiat ja edunvalvonta. Edustajana on toiminut *Erkki Väisänen*, joka sai kiitosta aktiivisesta vaikuttamisesta. Elma-messuille osallistuttiin esitely pöydän kanssa, koska vuohia ei saatu paikalle muuttuneiden terveysstatusvaatimusten vuoksi. Hallituksen

Vuohien ja vuohitilojen määrä 2015	Eläimiä	Tiloja
Koko maa	4 544	158
Uusimaa	163	16
Varsinais-Suomi	321	18
Satakunta	133	7
Häme	105	11
Pirkanmaa	1 298	30
Kaakkois-Suomi	29	9
Etelä-Savo	61	4
Pohjois-Savo	271	10
Pohjois-Karjala	70	9
Keski-Suomi	34	8
Etelä-Pohjanmaa	1 720	12
Pohjanmaa	153	6
Pohjois-Pohjanmaa	87	8
Kainuu	..	2
Lappi	36	6
Ahvenanmaa	..	2

Lähde Luke. Vuohien määrät 1.5. Tilojen lukumäärät sisältävät maatilat, joilla on ollut ko. eläimiä 1 tai enemmän.

kokoukset on pidetty pääosin etänä jäsenten pitkien etäisyyksien vuoksi.

Jäseniä yhdistyksellä on noin 50, joka on noin kolmannes vuohenpitäjistä.

Aktiivituottajista suurimman osan uskotaan kuuluvan yhdistykseen.

Esilläoloa ja eläinkauppaa 2016

Yhdistyksen uudeksi puheenjohtajaksi valittiin *Riitta Saloniemi* Laitilasta. Varapuheenjohtajan pesti vaihtui ilmajokiselle *Marita Ollilalle*. Uudeksi sihteeriksi valittiin *Susanna Kujala* Paneliasta. Hallituksen jäseninä jatkoivat Erkki Väisänen Keikyästä -edunvalvonta-edustaja, *Jani Sivunen* Ilmajolta, *Milla Alanco* -ProAgrian edustaja Vöyryltä ja *Jaakko Niemi* Kurikasta. Uutena valittiin *Miina Huittinen* Punkalaitumelta. Varajäseniä valittiin viisi.

Vuohiyhdistyksellä on nettisivut <http://suomenvuohiyhdistys.fi/> ja Facebook-ryhmä, joiden kautta tiedotetaan toiminnasta ja jaetaan perustietoa vuohista. Marita Ollila jatkaa nettivastaavana. Isoimmista tapahtumista on tarkoitus osallistua Okra-maatalousnäyttelyyn 6.–9.7. sekä Elma-messuille marraskuussa. Muihin tapahtumiin yhdistys osallistuu tarpeen mukaan ja lisäksi järjestää kursseja vuohiin liittyen jäsenten toiveiden ja kiinnostuksen mukaan. WebVuohi ohjelman kehittämistä ja ylläpitoa jatketaan yhteis-

työssä ProAgrian kanssa. Keskusteltiin vuohitalouden kustannuslaskelmasta MTK:lle keskimääräisten tilojen malintamista varten. Päätettiin että Erkki Väisänen tekee laskelman viimeistelyn ja toimittaa sen eteenpäin.

Suositus hinnat päivitettiin

Vuohien suositushintoja päivitettiin. Koska kilejä myydään myös pieninä ”maitokileinä” eteenpäin, oli tarvetta lisätä luokkia. Lisäksi keskusteltiin pukkikilien hinnoista, mutta todettiin että niiden hinta on määritettävä tapauskohtaisesti aiheutuneiden juotto-, ruokinta- ja rekisteröintikustannusten mukaan.

Kriisikokous kuttutuen ehtojen muuttumisesta

Hallitus kokoontui uudelleen 19.5. saatuaan tiedon, että kuttutuen ehdot olivat muuttuneet aikaisempiin vuosiin verrattuna. Aikaisemmin on riittänyt tuotantovelvoitteeksi keskimäärin 400 litraa kutun maitoa vuodessa. Nyt ehtoihin oli lisätty poikimisvelvoite koskien vuosia 2014 ja 2015. Tämä joka koetaan kutuilla hankalaksi sen

KÄÄNNÄ

Vuohimäärän kehitys Suomessa	Tiloja	Vuohia
1995	888	6 025
2000	709	8 564
2005	414	6 944
2008	448	5 918
2009	414	5 924
2010	165	4 890
2011	172	4 902
2012	178	4 886
2013	178	4 509
2014	165	4364
2015	158	4544

Jalostusvuohien suositushinnat 1.4.2016	Ikä	Hinta, €
kili	1–2 viikkoa	50
	2–8 viikkoa	70
	2–3 kuukautta	90
kuttukili	4–8 kuukautta	150
kuttukili	astutettu	200
lypsykuttu tuotoksesta riippuen		250
pukkikili	alle 5kk	120
pukkikili	yli 5 kk	170
vanhemmat pukit		300

Suomen vuohiyhdistys ry

Perustettu

23.04.1979

Postiosoite

Poikojantie 331, 31400 SOMERO

Pankkiyhteys

Kiikalan Rekijoen OP 514408-210870

Jäsenmaksu

20 e (ilmoita tietosi jäsenrekisteriin)

<http://www.suomenvuohiyhdistys.net>

HALLITUS

Puheenjohtaja

Riitta Saloniemi, Laitila

040 557 3544, [rj.saloniemi\[at\]lailanet.fi](mailto:rj.saloniemi[at]lailanet.fi)

Varapuheenjohtaja

Marita Ollila, Ilmajoki

050 339 0401, [marita.ollila\[at\]netikka.fi](mailto:marita.ollila[at]netikka.fi)

Sihteerit ja rahastonhoitaja

Susanna Kujala, Panelia

050 3391834

[susanna.kujala1\[at\]gmail.com](mailto:susanna.kujala1[at]gmail.com)

Jäsenisihteerit, tuotteet ja netti

Marita Ollila, Ilmajoki

050 339 0401, [marita.ollila\[at\]netikka.fi](mailto:marita.ollila[at]netikka.fi)

Muut hallituksen jäsenet

Jani Sivunen, Ilmajoki

0400 289 063, [jani.sivunen\[at\]gmail.com](mailto:jani.sivunen[at]gmail.com)

Milla Alanco, Pro Agria Etelä-Pohjanmaa

040 706 0558, [milla.alanco\[at\]proagria.fi](mailto:milla.alanco[at]proagria.fi)

Miina Huittinen, Punkalaidun

050 554 1110, miina_huittinen.yahoo.co.uk

Jaakko Niemi, Kurikka

044 564 8522, [jaska\[at\]vatajanranta.net](mailto:jaska[at]vatajanranta.net)

Erkki Väisänen, Keikyä MTK:n edustaja

0400 722 027, [ervaisan\[at\]gmail.com](mailto:ervaisan[at]gmail.com)

Varajäsenet

Nils Grotenfelt

Markus Koivisto

Mirva Seppä

Anna-Kaisa Niemi

Emma Tuominen

Jäsenmaksu vuodelle 2016: 20 e

FI77 5144 0820 0108 70

Laitakaa viestikenttään:

”jäsenmaksu 2016 ja omat tietosi”

Suomen Vuohiyhdistys toimii yhdistysineen vuohenkasvattajien välillä. Lisäksi sen tehtävänä on edistää vuohitaloutta ja jalostusta sekä vuohien ja vuohitaloustuotteiden käyttöä ja tunnettuutta. Yhdistyksen jäseneksi ovat tervetulleita kaikki vuohenkasvattajat sekä vuohista ja vuohitaloustuotteista kiinnostuneet harrastajat ja ammattilaiset.

vuoksi, että osaa kutuista ei astuteta vuosittain pitkämaidon vuoksi. Lisäksi välittömästi kuolleiden tai lopetettujen kilien ilmoittamisessa on ollut erilaisia käytäntöjä, jolloin kaikkia poikimisia ei ole ilmoitettu rekisteriin. Muutospyyntö toimitettiin eteenpäin ja nyt odotetaan vastausta. Mikäli takautuvaa poikimavelvoitevaatimusta ei korjata menetykset ovat osalle tiloista useita tuhansia euroja.

VOUHIALA VAATII MUUTOKSIA

Suomen Vuohiyhdistys lähetti kokouksensa jälkeen Maaseutuvirastoon sekä maa- ja metsätalousministeriöön vetoomuksen.

Yhdistys toteaa, että poikimavaatimus vuohipalkkion ehtona tukee liian nuorien eläinten astuttamista. Poikimavaatimuksella estetään teuraskilipalkkion ja kuttutuen päällekkäisyys. Yhdistyksen mielestä tällaista ei voida vaatia takautuvasti.

Yhdistyksen mielestä teuraskilin laatupalkkion yläkäräjä tulisi olla 12 kuukautta ja 10 kiloa. Näin päällekkäisyyttä ei olisi.

Sitä, että poikiminen on tullut vaatimukseksi kaikille kutuille, ei ole ilmoitettu tiloille. Evira on yhdistyksen mukaan vuoden 2005 jälkeen korostanut, että rekisteriin ilmoitetaan vain eloonjätettävät kilit ja niiden syntymiset. Heti lopetetut kilit ja niiden syntymä eivät siksi näy rekisterissä. Nyt tuottajat menettävät ohjeen vuoksi yli 30 prosenttia heille kuuluvista tuista.

Vuohiyhdistys vaatii että kuttutuen perusteeksi on edelleen riitettävä maidontuotantovaatimus ilman poikimisvelvoitetta. Lisäksi yhdistys vaatii vahvistusta, että kaikki tilalla myytäväksi tuotettu ja jalostettu maito on tukikelpoista.

Kilien eläinyksikkökerroin ei voi yhdistyksen mielestä alkaa 3 kuukauden iästä, koska kilit vieroitetaan jo 2–3 päivän iässä. Eläinyksikköiden pitäisi alkaa kertyä heti syntymästä.

Kilien kasvussa suurta vaihtelua

Parhaimmillaan kuttukilien päiväkasvu oli punnituskokeissa 293 grammaa, heikoimmillaan miinuksella. Vaihtelu osoittaa, että kasvatuksesta pitäisi tehdä lisää selvityksiä.

Milla Alanco

ProAgria Etelä-Pohjanmaa, Erityisasiantuntija Lammasta ja vuohitilasta

Agrologiopiskelijä *Mikko Salo* Seinäjoen Ammattikorkeakoulusta teki kesällä 2015 kilien punnituksia opinnäytetyötä varten yhteistyössä ProAgria Etelä-Pohjanmaan kanssa. Tarkoituksena oli kerätä tietoa kilien kasvunopeudesta ja painoista. Kilejä punnittiin kolmella isolla eteläpohjalaisella vuohitilalla. Kaikilla päätuotantosuuntana oli maito, joten punnittavaksi tuli 68 jalostuskäyttöön valittua kuttukiliä.

Tulokset varsin huonoja

Punnituksia tehtiin kahdella vuohitilalla kolme kertaa ja yhdellä kaksi kertaa. Punnitusten aikaan kilit olivat 24–173 päivän ikäisiä. Aineiston käsittely on vielä kesken, mutta on jo nähtävissä, että kilien kasvussa eläin-kohtaiset vaihtelut ovat suuria. Jos kileille tulee ripulia tai muuta stressiä, kasvu pysähtyy tai jopa laskee. Painot vaihtelivat 5,9 kilosta 21,1 kiloon. Päiväkasvu oli korkeimmillaan 293g/pvä yksittäisissä tuloksissa. Tilakohtaisesti kiliryhmän painojen keskiarvot vaihtelivat -20 grammasta 134 grammaan.

Kasvutulokset olivat lähellä tuottajien aikaisemmin arvioimia päiväkasvuja. Ne vahvistivat sitä tietoa, että yksilökohtaiset erot ovat suuria ja kilien kasvatuksesta olisi hyvä tehdä lisää selvityksiä ja ohjeita tilanteen parantamiseksi.

Vaatii aktiivista markkinointia

Teurastamojen ja jatkojalostajien kiinnostus vuohenlihaan on melko huono, joten liha vaatii aktiivista mark-

kinointia kasvattajalta. Maailmalla vuohenlihaa käytetään paljon ja sitä verrataan terveellisyyseltään muun muassa broileriin. Suomessa kiinnostusta on paljon etenkin maahanmuuttajien keskuudessa, koska vuohenliha on heille tuttua.

Tilastojen (Luke), mukaan vuonna 2014 vuohia teurastettiin kaikkiaan 219. Keskiruhopaino oli 16,2 kiloa. Painovaihtelu ulottui 6,1 kilosta 32,6 kiloon.

Teuraspukkien kasvutuloksia

Suomen ensimmäinen pukkikasvatamon omistaja *Susanna Kujala* on myynyt kolme ensimmäistä kasvatusserää. Pukit siirretään kasvatuslalle 1–4 viikon iässä neljältä eri tilalta.

Kuvat: Seija Paananen

menneet 45 kiliä ovat painaneet 10-17 kiloa. Europ-luokituksen mukaan lihaksikkuus vaihtelee P-O-luokkien välillä. Yleisin luokka on O. Rasva on yleensä 1-2, useimmin 1. Tavoitteena on myydä 100 kiliä vuodessa. Tähän asti kilien koon arviointi on tehty silmämääräisesti, mutta punnitus kiinnostaa ja vaaka on hankinnassa. Teurasruhon painotavoite vaihtelee asiakkaan toiveen mukaan, mutta noin 10 kiloa on monelle sopiva.

Susanna Kujalan tilalla on kasvanut tähän mennessä kolme erää pukkikilejä

Maitoruokinnan pituutta vaihdellaan kasvun mukaan. Rehujen syöntiä seurataan ja pukit ryhmitellään koon mukaisesti kasvatusryhmiin. Kilit pääsevät ympärivuotisesti jaloittelutarhaan ja kesällä laitumelle. Siirtoapuna on paimenkoira.

Rasvattomia ruhoja

Kasvatustavoitteena on, että vuoden ikään mennessä pukit ovat teuraskypsiä, kuitenkin niin, että myytävää riittää ympärivuotisesti. Kilejä ei kastroida, mutta lihassa ei ole huomattu mitään voimakasta tai erikoista pukinmakua. Tähän saattaa vaikuttaa, että tilalla ei ole lainkaan kuttuja, ja kilit teurastetaan nuorina. Teurastus tehdään Lallin Lampaassa. Teuraaksi

Vuohiyhdistys tiedottaa

Tilattavissa seuraavia tuotteita

Vuohenmaitosaippua tuoksuina naturel, kaura/hunaja sekä omena 7€
Vuohi pehmolelut 6,5 €

Kaikki tuotteet tilattavissa sähköpostilla: suomenvuohiyhdistys@gmail.com
Tuotteiden hintaan lisätään postikulut ja toimitetaan laskun kera.
Tuotteet laitetaan postiin hetimiten.

Lehdistön kertomaa lammastaloudesta vuosilta 1984–1986

Lammasyhdistyksen jäsenlehden ohella muutkin lehdet ovat vuosien varrella kirjoittaneet lammastaloudesta. Yhdistyksen toimistossa on säilynyt vanhoja lehtileikkeitä, joita selailtuani olen koonnut niistä havaintoja.

Eino Hautakangas

Vuonna 1984 oli Karjalalous-lehdessä otsikolla ”Lammastaloudellamme laajenemisedellytyksiä” monipuolinen kirjoitus alan tutkimuksesta, koulutuksesta, lihasta ja turkiksista sekä vierailusta lammastilalla ja turkistehtaalla Kainuussa. Helsingin Sanomat selosti kirjoituksessa ”Yli 2000 lampaan katras Pelson keskusvankilaan” kuinka vankilaan tulevasta suurkatraasta kehitetään suomenlampaan geenipankki. Syksyllä tilalle valmistuu uusi lampola.

Maaseudun Tulevaisuudessa kirjoitettiin mm. lammaskerhojen yhteistyöelimen perustamisesta, Kainuun turkislampaiden laskennasta Kehitysaluerahaston kustantamana, lammasalkioiden ja sperman viennistä Uuteen-Seelantiin ja sperman viennistä lisäksi Ranskaan ja Etelä-Afrikkaan. Lehdessä tuotiin jälleen myös esille lampureiden tyytymättömyys lammastuotteiden markkinatilanteeseen.

Maaseudun Tulevaisuudessa kirjoitettiin Kainuun turkislampaiden laskennasta Kehitysaluerahaston kustantamana, lammasalkioiden ja sperman viennistä Uuteen-Seelantiin ja sperman viennistä lisäksi Ranskaan ja Etelä-Afrikkaan.

Vuonna 1985 Käytännön Maamies -lehdessä kehoitettiin yhteisvoimin elvyttämään lampaanlihan markkinointia ja kulutusta, mukana tuotanto, teurastamot ja kauppa. Karjaloudessa olleessa kirjoituksessa vakuutettiin tuottajahaastattelun yhteydessä, ettei lammas ole niin vaatimaton tuotantoeläin kuin usein annetaan ymmärtää. Maaseudun Tulevaisuus -lehdessä oli kirjoituksia käsityönharrastajien ja lampureiden yhteistyöstä, huovutuksen yleistymisestä villan jatkojalostuksessa, villan vastaanoton siirtymisestä Valvillan Hyvin-kään tehtaalle ja lampaiden lihaksikkuuden parantamisesta ultraäänilaitetta hyväksikäyttäen. Pellervossa kerrottiin Helsingin Villakehräämön kokeilevan ulkomaisen villan ja suomenlampaan villan seoslankojen valmistusta tietokoneohjatulla kehruunenetelmällä.

Pellervossa kerrottiin Helsingin Villakehräämön kokeilevan ulkomaisen villan ja suomenlampaan villan seoslankojen valmistusta tietokoneohjatulla kehruunenetelmällä.

Vuonna 1986 Maaseudun Tulevaisuuden kirjoituksissa todettiin, että lampaanliha maistuu kuumana ja kylmänä, ja suomenlampaan villa hyväilee viluista. Valtiolta saadaan 250 000 markkaa tukea lampaanlihan menekin edistämiseen. Lehdessä kerrottiin, että Norjan malli ei sovi lampaiden kasvatukseen Suomen Lapissa, koska tunturilaitumet puuttuvat. Muistutettiin myös, että lampaalla on tärkeä rooli kriisiajan tarpeiden turvaamisessa. Savon Sanomissa selostettiin kuinka Juvan lammaspäivillä juhlittiin lammasta ja kerrottiin monipuolisesti lammastaloudesta.

Norjan malli ei sovi lampaiden kasvatukseen Suomen Lapissa, koska tunturilaitumet puuttuvat.

Uusiseelantilaiset Richard Mahoney ja Ken Cottion valitsivat lampaita Suomesta ja Tans-

kasta Uuteen-Seelantiin 1985. Lampaat vietiin ensin laivalla Tanskaan, mistä ne lensivät Uuteen-Seelantiin tammikuussa 1986.

Kuva: Eino Hautakangas

Karitsan ribsit grilliin

Karitsan kylkirimpsu on helppo ja nopea grillattava, kun muistaa keittää kylkipalat etukäteen. Lisäkkeeksi valmistuvat nopeasti kesäiset kotimaiset kasvikset. Kaikki on saatavissa läheltä, viherpeukaloilla jopa omasta pihasta.

Niko Hälvä

Grillikasvikset

Kesäkurpitsaa
Paprikaa
Punasipulia tai kevätsipulia
Valkosipulinkynsiä
Tomaattia
Rypsiöljyä

Paloittele kasvikset, palat saavat olla melko isoja. Laita palat kulhoon, ja ripottele päälle hieman suolaa ja mustapippuria sekä kaada päälle loraus rypsiöljyä. Sekoita.

Grillaa kasvikset grillin parilaosassa tai paista ne pannulla. Laadukkaat kasvikset ovat parhaimmillaan kun niitä ei kypsennä aivan pehmeiksi.

Karitsan ribsit

Sopiva määrä karitsan kylkirimpsuja Suolaa

Grillauksessa:

Barbeque-kastiketta (esimerkiksi Rekolan panimon Beer'n Chili)
Lampaalle sopivia yrttejä kuivattuna tai tuoreena ja hienonnetuna (maun mukaan esimerkiksi timjami, rosmariini, salvia ja minttu)
Mustapippuria

Keitä karitsan kylkipaloja suolavedessä vähintään 1,5 tuntia.

Sivele ennen grillausta barbeque-kastikkeella molemmin puolin. Grillaa kuumassa grillissä molemmat puolet niin, että pinta saa väriä. Mausta yrtteillä ja mustapippurilla.

Kesäinen salaatti

Salaatti syntyy vaikkapa vihreästä jäätai friseesalaatista, kevätkaalista, kurkusta, minitomaateista, sipulin varsista ja leipäjuustosta.

Mukaan voi sekoittaa myös viljlyrttejä tai kotipihan antimia, vain mielikuvitus on rajana. Kastikkeeksi riittää hienonnetulla basilikalla maustettu rypsiöljy.

LAMMAS & LUOMU & MAISEMA

Valtakunnallinen tapahtuma 16.-17.9.2016

Koulutuskeskus Sedu, Ilmajoentie 525, Ilmajoki

Perjantai 16.9. Ammattilaisille suunnatut
asiantuntijapuheenvuorot

klo 10.00-11.30

- **Maiseman hoidon mahdollisuudet**
- **Ympäristösopimusten mukainen maisemanhoito**
/UHMA-hanke ProAgria E-P, ProAgria K-P
- **Vesistöt ja ympäristöt hyvään tilaan**/Kolmen Vyyhti
– hanke /Satu Järvenpää

Klo 11.30-12.15 lounas

Klo 12.15-16.00

- **Laidun – lajikkeet ja hoito** /Erkki Vihonen asiantuntija
ProAgria Etelä-Pohjanmaa
- **Laidun lampaiden ja nautojen rehuna** /asiantuntijat
Sini Hakomäki ja Essi Tarsia, ProAgria Etelä-Pohjanmaa
- **Valkuaiskasvien viljely** /Erkki Vihonen

16.00-17.00 päivällinen

klo 17.00-19.30 **Iltaluento**

- **Valkuaiskasvit lampaan ruokinnassa**/Essi Tarsia
asiantuntija ProAgria Etelä-Pohjanmaa
- **Lampaan perimän kartoitus** /Juha Kantanen
professori Luonnonvarakeskus
- **Lampaiden sukulinjat ja ISage -hankkeen hyödyt**/
Kaie Ahlskog asiantuntija ProAgria Etelä-Suomi

Grillausta ja sauna /Etelä-Pohjanmaan Lammaskerho

- * ILMOITTAUTUMINEN pe 9.9 mennessä:
koulutus.ep@proagria.fi tai 06 4163400.
- * Päiväkoulutuksen hinta/hlö: 40 euroa+ alv 24%
- * Iltakoulutuksen hinta/hlö: 25e+ alv 24%.
- * Yöpyminen koululla varattava etukäteen puh 020 124
5700 tai 040 6807160/Seppo

Lauantai 17.9. Tuottajat ja kuluttajat kohtaavat.
Huipentumana Pässihuutokauppa!

Klo 10- 15 **Markkinatorilla yrityksiä ja yhdistyksiä**
Teemana Lammias, Luomu, Lähiruoka

- **Sedu avoimet tutustumiset:** esillä koneet, lehmät ja
siat. • **Talutusratsastus** • **Paimennus näytös**/ Suomen
paimenkoirayhdistys ry.

Klo10-13 **Tutustumista myytävien pässihin**
/huutokauppakeskus

Klo 10.00-12.00 **Lampaiden geenivarojen säilytys**
/Juha Kantanen professori LUKE
+ keskustelua lampaiden jalostusohjelmista

klo 13.00-15.00 **PÄSSIHUUTOKAUPPA**

*Myyntiluettelon tilaus milla.alanco@proagria.fi
040 7060 558

Tilavierailukohteena Vatajanrannan vuohitila Kurikassa
www.vatajanranta.net

Katso päivitetty ohjelma www.proagria.fi/ep -> tapahtumat

Huutokauppa ohjeet ja ilmoittautuminen: Ilmoittautuminen 1.9. mennessä. Osallistumismaksu on 35 eur./
eläin+alv. Pässeillä tulee olla tehtynä kaikki tuotostarkkailun punnitukset (syntymäpaino, 42 pv:n paino ja 120 pv:n
paino.)Myytävien eläinten tiedot tulee tallentaa WebLammias -ohjelmaan 1.9. mennessä. Järjestelyiden helpottamiseksi
pässit arvostellaan ja valokuvataan etukäteen kotitilalla. Mikäli arvostelua ei ole tehty päsä on tuotava perjantaina arvostelua varten huutokauppakeskukselle (arvostelumaksu 10e +alv). Aikataulu ilmoitetaan 37. viikon alussa. Huutokauppa-
keskuksella on yksilökarssinat, joten pässit voi tuoda pe 16.9. illalla tai viimeistään 17.9. aamulla klo 9-10.

Terveysstatukset: Eläinten on oltava korvamerkittyjä ja rekisteröityjä Eviran ohjeiden mukaisesti. Maedivisna 1-status
ja Scrapie 1-status. Orf viruksesta annetaan tarkemmat ohjeet (positiivisesta katraasta voi tuoda eläimiä, mikäli tartun-
nasta on riittävän pitkä aika). Pässit joiden katraissa ei ole esiintynyt orf- virusta myydään etänä. Salmonellatodistus
suositeltava nautatiloille myynnin takia. *ilmoittautumisen yhteydessä tulee lähettää voimassa olevat terveystodistukset
milla.alanco@proagria.fi tai ProAgria Etelä-Pohjanmaa, Huhtalantie 2, 60220 Seinäjoki. Järjestäjä pidättää oikeuden
myytävien pässien valintaan ja muutoksiin. Myytävien pässien tiedot nähtävillä www.lammiasnetti.fi.